

PRO BONO COVID-19

Questions & Answers

 Klik op een van de onderstaande iconen om naar de categorie te gaan

Arbeidsrecht

Belastingen

**Noodverordeningen,
handhaving en
vergunningen**

**Contracten en
abbonementen**

**Hypotheeken, krediet,
huur, borgstelling en
tegemoetkoming**

Privacy

**De Algemene
Ledenvergadering
van verenigingen**

De gevolgen van het coronavirus (COVID-19) treffen vrijwel iedereen. De uitbraak van het virus en de daaropvolgende maatregelen brengen onrust en onzekerheid met zich mee. Bij onze cliënten zien wij een duidelijke vraag naar helder juridisch advies. Een speciaal opgezet **coronateam** adviseert hen daarom over de juridische consequenties van het virus.

We willen ook graag een verschil maken voor individuen, kleine ondernemingen en de maatschappij in het algemeen. Vanuit deze maatschappelijke verantwoordelijkheid stelt onze **pro bono-commissie** onze kennis en ook expertise beschikbaar voor organisaties en personen die niet beschikken over de middelen voor juridische bijstand.

Met deze Q&A maken wij daar een begin mee. Dit document geeft een eerste overzicht van de juridische consequenties van het coronavirus voor consumenten, zzp'ers, (kleine) ondernemingen, stichtingen en NGO's. Zo beantwoorden we vragen op het gebied van arbeidsrecht, belastingen, bestuursrecht, contractenrecht, hypotheeken, huur en kredieten en privacy.

Met dank aan ingezonden vragen en aan de hand van recente ontwikkelingen wordt dit document regelmatig geüpdatet. Heeft u een vraag die nog niet is opgenomen in deze Q&A, stuur deze dan naar probonocorona@stibbe.com.

Arbeidsrecht

Noodmaatregelen voor werkgevers

Werktijdverkorting wordt Noodfonds overbrugging werkgelegenheid (NOW): wat betekent dit?

Op 17 maart 2020 heeft de Nederlandse regering aangekondigd een nieuwe regeling in te richten: 'het Noodfonds overbrugging werkgelegenheid'. Dit Noodfonds kwam in de plaats van de werkdagverkortingsregeling. Op 31 maart 2020 is deze nieuwe regeling gepubliceerd. Deze regeling voorziet in een tegemoetkoming in de loonkosten van werkgevers per 1 maart 2020. Deze subsidie geldt ook voor flexibele krachten, zowel in dienst van de werkgever als van het uitzendbureau. De duur was drie maanden, maar inmiddels is de NOW met vier maanden verlengd en is de NOW-2 van kracht geworden. Tijdens deze periode soupeert de werknemer geen opgebouwde WW-rechten op. Inmiddels is ook de NOW-3 aangekondigd, maar de exacte vormgeving hiervan is nog niet bekend. Hierna zal de NOW-2 worden beschreven, die loopt van 1 juni 2020 tot en met 30 september 2020.

Wat zijn de criteria voor de NOW-2?

Een werkgever komt, kort gezegd, in aanmerking voor de NOW-2 als hij naar verwachting ten minste 20% omzetzaling over een aaneengesloten periode van vier maanden heeft. Voor nieuwe aanvragers geldt dat zij mogen kiezen of de aaneengesloten periode van omzetzaling start op 1 juni, 1 juli of 1 augustus 2020. Voor werkgevers die al een subsidie uit de NOW-1 hebben ontvangen, geldt dat zij het startmoment van de omzetperiode niet kunnen kiezen. Deze periode dient namelijk aan te sluiten op de eerder gekozen aaneengesloten periode van drie maanden uit de NOW-1.

Net als onder de NOW-1 is de werkgever onder de NOW-2 verplicht om geen ontslaanvragen te doen wegens bedrijfseconomische redenen. Er is voor gekozen een correctie toe te passen indien een werkgever na 17 maart 2020 een dergelijke ontslaanvraag heeft ingediend. Die correctie is onder NOW-2 aangepast en houdt nu in dat 100% van het loon van een werknemer waarvoor ontslag is aangevraagd in mindering wordt gebracht op de subsidie. Het is goed om te weten dat de subsidie wordt gekort met de loonsom van de werknemer voor wie ontslag is aangevraagd voor een periode van drie maanden (in plaats van vier maanden).

Ingediende ontslaanvragen kunnen door werkgevers binnen vijf dagen na indiening worden ingetrokken. Hoewel de correctie op loon onder de NOW-2 is verlaagd (van 150 naar 100%) is er onder de NOW-2 echter ook een extra correctie toegevoegd. De subsidie zal met 5% worden verlaagd in het geval een ontslaanvraag voor 20 personen of meer is ingediend en een melding collectief ontslag wordt gedaan. Deze verlaging geldt niet indien de werkgever over de ontslagen overeenstemming heeft bereikt met vakbonden of werknemersverenigingen of, indien dit niet is bereikt, een verzoek bij de Stichting van de Arbeid is gedaan om te beoordelen of het voorgestelde aantal te vervallen arbeidsplaatsen noodzakelijk is.

Daarnaast is er ook een inspanningsverplichting bijgekomen voor de werkgever om werknemers te stimuleren tot omscholing of deelname aan een ontwikkeladvies.

Hoe hoog is de subsidie uit de NOW?

De hoogte van de subsidie is een percentage van de totale loonsom van de werkgever over de subsidieperiode die van 1 juni 2020 tot en met 30 september 2020 loopt. De subsidie wordt gerelateerd aan het percentage van de omzetzaling. Bij de verlening van de subsidie is dit de verwachte omzetzaling. Als uiteindelijk blijkt dat de daadwerkelijke omzetzaling minder was, zal de hoogte van de subsidie worden aangepast. Voor de bepaling van de omzet van werkgevers die deel uitmaken van een groep geldt dat het gehele concern in aanmerking wordt genomen en dat buitenlandse vennootschappen hier ook in worden betrokken als sprake is van 'SV-loon' in Nederland.

De maximale subsidie bedraagt 90% van de totale loonsom. Op deze maximale subsidie kan aanspraak worden gemaakt bij een omzetzaling van 100%. Is de omzetzaling lager, dan zal de subsidie evenredig lager worden vastgesteld:

- als 100% van de omzet wegvalt, bedraagt de subsidie 90% van de loonsom van een werkgever;
- als 50% van de omzet wegvalt, bedraagt de subsidie 45% van de loonsom van een werkgever;
- als 25% van de omzet wegvalt, bedraagt de subsidie 22,5% van de loonsom van de werkgever.

Voor het bepalen van de loonsom sluit de NOW aan bij het sociale verzekeringsloon van alle werknemers. Dit is een ruim begrip, dat niet is beperkt tot enkel het maandsalaris. Er wordt daarnaast een toeslag van 40% op toegepast om extra werkgeverslasten te dekken, zoals pensioenpremie en vakantiebijslag. Daarnaast is het loon dat voor de NOW in aanmerking wordt genomen beperkt tot een bedrag van € 9.538 per werknemer. Het gedeelte van de maandelijkse beloning dat boven dit bedrag komt, telt dus niet mee. Topbeloningen worden dus slechts deels gecompenseerd. Het loon van de DGA telt overigens niet mee voor het bepalen van de hoogte van de subsidie.

De verkregen subsidie wordt berekend met de volgende formule:

A x B x 3 x 1,3 x 0,9, waarbij:

- **A** = omzetsdaling; en
- **B** = loonsom

Mogen bonussen en dividenden worden uitgekeerd indien een beroep wordt gedaan op de NOW?

De werkgever die een aanvraag doet voor loonkostensubsidie mag geen dividenden uitkeren aan aandeelhouders en geen bonussen uitkeren aan de Raad van Bestuur, het bestuur en de directie. De werkgever mag daarnaast geen eigen aandelen inkopen. Dit verbod geldt alleen voor werkgevers die aanspraak maken op een voorschot van € 100.000 of meer, of op een subsidiebedrag van € 125.000 of meer.

Wat als een werkmaatschappij ten minste 20% omzetverlies lijdt, maar tot een groep behoort dat niet aan die voorwaarde voldoet?

Onder voorwaarden kunnen werkmaatschappijen die ten minste 20% omzetverlies lijden, maar behoren tot een groep die niet aan die voorwaarde voldoet, toch aanspraak maken op een NOW subsidie. De groep zal in dat geval afspraken met de belanghebbende vakbonden of personeelsvertegenwoordiging moeten maken over werkbehoud bij de werkmaatschappij. Hierbij gelden zwaardere verplichtingen dan als een beroep wordt gedaan op de hoofdregel van de NOW-2. In ieder geval mag (i) het groepshoofd of de moedermaatschappij en (ii) de werkgever die de aanvraag doet voor loonkostensubsidie geen bonussen uitkeren aan de Raad van Bestuur, bestuur en directie. Daarnaast mag geen dividend worden uitgekeerd en geen eigen aandelen worden ingekocht, dit verbod geldt voor alle rechtspersonen binnen de groep en de moedermaatschappij.

Wordt een voorschot toegekend en hoe hoog is dit voorschot?

Op het moment dat de werkgever in aanmerking komt voor subsidie, stelt het UWV de hoogte van de subsidie in eerste instantie vast op basis van de verwachte omzetsdaling zoals vermeld in de aanvraag en de loonsom over maart 2020. De werkgever ontvangt vervolgens gedurende de periode van vier maanden een voorschot van 80% van het voorlopige subsidiebedrag zoals verleend door het UWV. Het UWV betaalt het voorschot in ten hoogste twee termijnen en streeft ernaar de betaling van de eerste termijn te doen binnen twee tot vier weken na de beslissing op de aanvraag.

Tot wanneer kon een aanvraag voor de NOW-2 worden ingediend?

De aanvraag kan worden ingediend bij het UWV-loket. De aanvraagperiode liep tot en met 31 augustus 2020. Op dit moment kunnen geen aanvragen voor de NOW-2 meer worden ingediend.

Wat kan ik doen als ik het niet eens ben met de beslissing op de aanvraag?

De beslissing op de aanvraag is een besluit van een bestuursorgaan waar bezwaar (en uiteindelijk beroep) tegen kan worden ingediend. Het bezwaar moet worden ingediend binnen zes weken nadat dit besluit aan u is verzonden.

Wanneer en hoe wordt de subsidie definitief vastgesteld?

Na afloop van de periode waarover het voorschot is ontvangen moet de werkgever binnen 24 weken de vaststelling van de subsidie aanvragen. Bij een subsidievaststelling wordt het definitieve bedrag bepaald. Het is mogelijk dat het aanvankelijke bedrag waarvoor subsidie is verleend lager wordt vastgesteld. Dit kan het geval zijn omdat de daadwerkelijke omzetsdaling minder is dan verwacht of omdat niet aan alle subsidieverplichtingen is voldaan. Het indienen van een ontslagaanvraag in de vier maanden periode leidt bijvoorbeeld tot een correctie op het subsidiebedrag.

Dient de werkgever een UWV ontslagaanvraag in voor 20 of meer werknemers in hetzelfde UWV-werkgebied én doet hij een melding collectief ontslag zonder overeenstemming met vakbonden of werknemersvereniging zal dit een 5% correctie op het subsidiebedrag als gevolg hebben.

Een dividend- of bonusuitkering of inkoop van eigen aandelen door de werkgever (of bij de uitzondering voor de werkmaatschappij: de hele groep) zal er zelfs toe leiden dat het subsidiebedrag op nul wordt vastgesteld. Ook het niet voldoen aan de andere subsidieverplichtingen kan er toe leiden dat het subsidiebedrag lager of eventueel op nul wordt vastgesteld. Als na de vaststelling van het subsidiebedrag blijkt dat een te hoog bedrag is voorgeschoten, moet dit bedrag worden terugbetaald. Tegen het besluit tot vaststelling van het definitieve subsidiebedrag kan bezwaar (en uiteindelijk beroep) worden ingediend.

Worden mijn gegevens openbaar gemaakt?

In beginsel kan een subsidiebesluit, waarin de naam van uw bedrijf en het bedrag van de subsidie zijn opgenomen, op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) openbaar worden gemaakt. Normaal mag u eerst een zienswijze geven voordat dit openbaar wordt gemaakt. Door de nieuwe bepaling in de gewijzigde NOW stemt u bij het indienen van de aanvraag al in met openbaarmaking van de naam en het adres van uw bedrijf, het voorschot en de vastgestelde subsidie. Wanneer het UWV andere dan deze genoemde gegevens openbaar wil maken, zal u alsnog om een zienswijze worden gevraagd. U kunt zich verzetten tegen openbaarmaking van de gegevens door in bezwaar te gaan en een beroep te doen op een van de weigeringsgronden uit de Wob. Het kan echter zijn dat het UWV het belang van openbaarmaking groter acht en toch besluit uw gegevens toch openbaar te maken.

Wat zijn de andere maatregelen?

Sinds 1 januari betalen werkgevers, als gevolg van de Wet arbeidsmarkt in balans (Wab), een lage WW-premie voor vaste contracten en een hoge WW-premie voor flexibele contracten. De minister heeft aan het eind van 2019 laten weten dat werkgevers tot 1 april 2020 de tijd kregen om bewijs te hebben van actieve instemming van de werknemer (bijvoorbeeld door ondertekening van een addendum of door bevestiging per e-mail). Deze "coulanceperiode" is verlengd tot 1 juli 2020 en inmiddels dus verstreken.

De hogere WW-premie die moet worden betaald indien werknemers structureel 30% hebben overgewerkt wordt verder niet toegepast in 2020. Dit omdat het door de huidige coronacrisis in bepaalde sectoren tot onbedoelde effecten kan leiden (bv. de zorg, waar nu veel extra wordt gewerkt). Geen enkele werkgever hoeft dus over het jaar 2020 de WW-premie op grond van die situatie te herzien.

Noodmaatregelen voor zzp'ers

Wat is de noodmaatregel voor zelfstandigen?

Het Noodfonds geldt niet voor zelfstandige ondernemers; zij kunnen in aanmerking komen voor een eenmalige bijstandsuitkering van max 7 maanden. Ondersteuning kan worden aangevraagd in de vorm van een aanvullende uitkering voor levensonderhoud en/of voor bedrijfskapitaal. De uitkering voor levensonderhoud vult het inkomen aan tot het sociaal minimum. Dit sociaal minimum bedraagt maximaal circa € 1.500 (voor samenwoners) of € 1.050 (voor alleenstaanden) netto per maand, afhankelijk van het inkomen en de samenstelling van het huishouden. Hierbij moet het inkomen van de partner van de zelfstandige worden meegenomen. Als de zelfstandige en zijn partner gezamenlijk ten minste het sociaal minimum verdienen kan dus geen aanspraak worden gemaakt op de aanvullende uitkering. De regeling wordt uitgevoerd door de gemeenten en het aanvragen van de aanvullende uitkering geschiedt via (de website van) de betreffende gemeente. Het gaat om de gemeente waar de zelfstandige woonachtig is, ook indien het bedrijf in een andere gemeente is ingeschreven. Aanvragen kunnen tot en met 30 september 2020 worden ingediend.

Wat zijn de criteria voor de uitkering voor levensonderhoud voor zzp'ers?

De regeling is vormgegeven in het Besluit Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). De regeling is gebaseerd op het besluit bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz), zodat de voorwaarden deels overeenkomen met de voorwaarden voor het Bbz. Volgens het Besluit zullen zzp'ers aan de volgende voorwaarden moeten voldoen om aanspraak te kunnen maken op de regeling:

- de zzp'er is minimaal 18 jaar of ouder en heeft niet de AOW-leeftijd bereikt;
- de zzp'er is woonachtig in Nederland en het bedrijf van de zelfstandige is in Nederland, of elders in de EU, de EER of in Zwitserland gevestigd, of de hoofdzakelijke werkzaamheden vinden aldaar plaats;
- de zzp'er is voor de voorziening in het bestaan aangewezen op arbeid in eigen bedrijf of zelfstandig beroep;
- de zzp'er voldoet aan de wettelijke vereisten voor de uitoefening van het bedrijf of zelfstandig beroep;
- de zzp'er is al vóór 17 maart 2020 bedrijfsmatig actief geweest als zzp'er en ingeschreven bij de Kamer van Koophandel;
- gedurende het kalenderjaar worden minstens 1225 uren besteed aan werkzaamheden binnen het bedrijf of zelfstandig beroep, hetgeen neerkomt op ongeveer 24 per week;
- de zzp'er heeft de volledige zeggenschap in het bedrijf of zelfstandig beroep en draagt de financiële risico's daarvan;
- de zzp'er verklaart schriftelijk dat diens bedrijf of zelfstandig beroep financieel is geraakt als gevolg van de crisis in verband met COVID-19 en dat hij voor de

kalendermaanden waarover bijstand wordt aangevraagd, verwacht een in aanmerking te nemen inkomen te hebben dat lager is dan de bijstandsnorm.

Aan een aantal voorwaarden die wel gelden voor de Bbz, hoeft niet voldaan te worden:

- De levensvatbaarheidstoets wordt niet toegepast, teneinde een snelle behandeling van aanvragen te bevorderen. De zelfstandige hoeft dus niet aan te tonen dat zijn onderneming levensvatbaar is.
- Er is geen sprake van een vermogenstoets. Dat betekent dat het huis, spaartegoeden of dure bedrijfsmiddelen, zoals een auto, buiten beschouwing blijven.
- De inkomensondersteuning wordt 'om niet' verstrekt; de zelfstandige hoeft deze dus niet later terug te betalen. Algemene bijstand op grond van het Bbz wordt verleend in de vorm van een renteloze geldlening, die kan worden omgezet in (de vorm van) een bedrag om niet.
- De kostendelersnorm wordt niet toegepast. Op grond van de kostendelersnorm dient bij bepaling van de hoogte van bijstandsuitkeringen normaliter rekening te worden gehouden met het aantal volwassen huisgenoten.

Thuiswerken, vakantie en overige vragen

Mag de werkgever werknemers verplichten thuis te werken?

De Nederlandse regering heeft op 12 maart 2020 verklaard dat een werkgever, afhankelijk van de specifieke omstandigheden van het geval, zijn werknemers de toegang tot de werkplek kan ontzeggen. In dat verband adviseert de Nederlandse regering werkgevers om werknemers voorlopig zoveel mogelijk thuis te laten werken. Gezien dit advies is verplicht thuiswerken een gerechtvaardigd verzoek van de werkgever.

Kan een werkgever werknemers verplichten vakantiedagen op te nemen?

Een werkgever kan werknemers verzoeken om vakantiedagen op te nemen. Werknemers kunnen dit echter weigeren. Een werknemer verplichten vakantiedagen op te nemen is in beginsel niet mogelijk. Wel is denkbaar dat werknemers in overleg vakantie opnemen.

Moet de werkgever loon doorbetalen van werknemers die niet de mogelijkheid hebben thuis te werken?

Gezien de zeer uitzonderlijke maatregelen die de Nederlandse regering nu heeft genomen en gezien het uitzonderlijke karakter van het coronavirus (COVID-19) achten wij het waarschijnlijk dat de werkgever werknemers die gedwongen thuis moeten blijven, terwijl ze niet thuis kunnen werken, voorlopig zal moeten betalen. De werkgever kan onder bepaalde omstandigheden een beroep doen op het Noodfonds overbrugging werkgelegenheid.

Belastingen

De bijzondere omstandigheden als gevolg van de coronacrisis hebben aanleiding gegeven voor tijdelijke versoepelingen van verschillende fiscale regelingen. Hieronder wordt ingegaan op een aantal regelingen die van belang kunnen zijn voor (i) alle ondernemers, inclusief zelfstandigen zonder personeel, respectievelijk (ii) werkgevers.

In deze Q&A wordt niet ingegaan op grensoverschrijdende aspecten. Mocht u een werkgever zijn en vragen hebben over werknemers die buiten Nederland wonen of werken, dan kunt u uw vraag sturen naar probonocorona@stibbe.com

Ondernemers

Ik ben in financiële problemen gekomen als gevolg van de coronacrisis. Kan ik uitstel aanvragen voor het betalen van mijn belastingen?

Ja, als u door de coronacrisis in financiële problemen bent gekomen, komt u in aanmerking voor bijzonder uitstel van betaling voor al uw (naheffings)aanslagen inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen, Zorgverzekeringswet, vennootschapsbelasting, omzetbelasting, loonheffingen, assurantiebelasting, kansspelbelasting, verhuurderheffing, milieubelastingen (opslag duurzame energie, energiebelasting, kolenbelasting, afvalstoffenbelasting, belasting op leidingwater), accijnzen (bier, wijn, tussenproducten, overige alcoholhoudende producten, minerale oliën en tabaksproducten) en verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken. Let op, u moet wel tijdig aangifte blijven doen. Pas nadat u een (naheffings)aanslag hebt ontvangen, kunt u bijzonder uitstel van betaling aanvragen. Als er geen (naheffings)aanslag is opgelegd, kan de Belastingdienst uw verzoek niet in behandeling nemen.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat het bijzonder uitstel van betaling niet van toepassing is op de omzetbelasting, de accijnzen, de verbruiksbelasting op alcoholvrije dranken en de kolenbelasting voor zover deze belastingen worden geheven met toepassing van de douanewetgeving ter zake van de invoer. Voor die gevallen voorziet de douanewetgeving in een eigen regeling.

Wanneer en hoe vraag ik uitstel van betaling aan?

Voor alle aanslagen inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen, Zorgverzekeringswet, vennootschapsbelasting, loonheffingen en omzetbelasting vraagt u in één keer tegelijk uitstel van betaling aan. U hoeft niet te wachten tot u voor al deze vijf belastingen/heffingen een aanslag hebt ontvangen, één aanslag is voldoende. In het geval u niet voor al deze vijf genoemde aanslagen uitstel van betaling nodig heeft, dan kunt u de overige aanslagen wel betalen. Voor aanslagen van de overige belastingen geeft u in uw verzoek per belasting apart aan dat u uitstel van betaling wilt.

Indien u uitstel van betaling aanvraagt voor een vennootschap onder firma (v.o.f.) of een maatschap, dan geldt het uitstelverzoek enkel voor de aanslagen van de v.o.f. of maatschap. U dient een apart verzoek in te dienen voor bijzonder uitstel van betaling voor aanslagen inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen en Zorgverzekeringswet van de vennoten of maten. Ook voor de aanslagen van rechtspersonen die samen een v.o.f. drijven, moet een apart verzoek worden gedaan.

U kunt op twee manieren bijzonder uitstel van betaling aanvragen:

1. via de website van de Belastingdienst door **in te loggen met DigiD** en een online verzoek in te dienen; of, indien u uw verzoek niet online kunt indienen;
2. door een brief te sturen aan de Belastingdienst, waarbij u aangeeft dat u door de coronacrisis in betalingsproblemen bent gekomen. U kunt uw brief met motivering, waarbij u tevens aangeeft voor welke belastingen/heffingen u uitstel van betaling wil, sturen naar:

Belastingdienst
Postbus 100
6400 AC Heerlen

Vanaf het moment van uw verzoek mag u de betaling van de belastingaanslagen waarvoor u uitstel van betaling hebt aangevraagd drie maanden uitstellen. Dit geldt ook voor alle nieuwe aanslagen voor de belastingen waarvoor u uitstel hebt aangevraagd en die binnen deze termijn van drie maanden vallen.

Let op, het verzoek om bijzonder uitstel van betaling aan te vragen kan tot 1 oktober 2020 worden ingediend.

Wordt in alle gevallen uitstel van betaling verleend voor een periode van drie maanden?

Nee, er wordt geen uitstel van betaling verleend, en verleend uitstel van betaling kan worden ingetrokken, als de belangen van de Staat zich tegen (verder) uitstel verzetten. Dit is onder meer het geval als de Belastingdienst vreest voor misbruik van de situatie waardoor verhaalsmogelijkheden in gevaar komen.

Ik heb eerder bijzonder uitstel van betaling gekregen vanwege de coronacrisis. Kan ik het bijzonder uitstel van betaling verlengen?

Indien u eerder bijzonder uitstel van betaling heeft gekregen, dan kunt u ook tot 1 oktober 2020 een verzoek indienen voor verlengd uitstel van betaling. Het is aangekondigd dat het (verlengde) uitstel van betaling tot uiterlijk 31 december 2020 zal gelden. Het is aangekondigd dat indien uw initiële uitstel afloopt u wordt geïnformeerd door de Belastingdienst over de mogelijkheid om het uitstel vóór 1 oktober 2020 te verlengen. U kunt uitstel aanvragen door een brief te sturen naar het hierboven genoemde adres of via de website van de Belastingdienst door **in te loggen met DigiD** en een online verzoek in te dienen. De Staatsecretaris van Financiën keurt een verzoek om uitstel van betaling voor een periode langer dan drie maanden goed, indien aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

1. De bestaande betalingsproblemen maken langer uitstel noodzakelijk;
2. Deze betalingsproblemen zijn hoofdzakelijk door de coronacrisis ontstaan;
3. Er is voor de belastingschuld waarvoor het uitstel wordt gevraagd voldaan aan de aangifteplicht;
4. Het gevraagde uitstel heeft betrekking op een of meer van de in het antwoord op de eerste vraag genoemde belastingen;
5. U verklaart dat geen bonussen worden uitgekeerd aan de Raad van Bestuur en de directie van de onderneming, geen dividend wordt uitgekeerd en geen eigen aandelen worden ingekocht in de periode vanaf het indienen van het uitstelverzoek tot en met de datum van de vergadering waarin de jaarrekening wordt vastgesteld in 2021. Onder bonussen worden mede begrepen winstuitdelingen en andere betalingen die kenmerken van bonussen hebben. Deze voorwaarde ziet niet op bonussen, dividenden en aandelen waarvan de uitbetaling en inkoop na het uitstelverzoek plaatsvindt, maar de daaraan ten grondslag liggende beslissing in 2019 is genomen; en
6. Indien uw totale openstaande belastingschuld:
 - a) lager is dan €20.000,-, dan dient u in uw verzoek de omstandigheden en gevolgen aan te geven waardoor uw onderneming door de coronacrisis is getroffen. Dit kunnen bijvoorbeeld cijfers zijn waaruit blijkt dat uw omzet is gedaald ten opzichte van de afgelopen maanden, of dat uw opdrachten en boekingen zijn verminderd ten opzichte van de afgelopen maanden.
 - b) hoger is dan € 20.000,-, dient u extra informatie te verstrekken waaruit blijkt dat u betalingsproblemen hebt die hoofdzakelijk zijn veroorzaakt door de coronacrisis. U dient hiervoor een verklaring van een derde-deskundige te overleggen aan de Belastingdienst. Een derde-deskundige is bijvoorbeeld een externe financier, een branche-organisatie, uw belastingadviseur of uw accountant. Dit mag echter niet iemand zijn uit uw eigen onderneming of iemand die objectief bezien deskundigheid mist. In de verklaring dient de derde-deskundige te verklaren dat het aannemelijk is dat de financiële problemen hoofdzakelijk door de coronacrisis zijn ontstaan. Een verklaring van een derde-deskundige moet in ieder geval de volgende elementen bevatten:
 - Een verklaring dat aannemelijk is dat sprake is van bestaande of op korte termijn te verwachten betalingsproblemen op het moment van het verzoek om uitstel van betaling. Bij 'korte termijn' valt te denken aan de periode waarin de actuele beperkingen van het kabinet ten aanzien van u gelden.
 - Een verklaring dat aannemelijk is dat deze betalingsproblemen hoofdzakelijk door de coronacrisis zijn ontstaan.
 - Een liquiditeitsprognose die volgens de derde-deskundige plausibel is. Deze prognose is opgesteld, door de derde-deskundige dan wel u zelf, aan de hand van de feiten en omstandigheden die op het moment van het indienen van het verzoek om uitstel van betaling bekend zijn.In de toelichting bij de verklaring dient de derde-deskundige aan te geven welke documenten of gegevens door u zijn verstrekt. Zo nodig dient hij dit nader toe te lichten. Het is niet vereist dat de derde-deskundige een zogenoemde 'assurance-verklaring' geeft waarin is opgenomen dat u voldoet aan de voorwaarden.

Wordt in alle gevallen uitstel van betaling verleend voor een periode langer dan drie maanden?

Nee, er wordt geen uitstel van betaling verleend, en verleend uitstel van betaling kan worden ingetrokken, als de belangen van de Staat zich tegen (verder) uitstel verzetten.

Wanneer kan de Belastingdienst het uitstel van betaling voor langer dan drie maanden tussentijds intrekken? En kan de Belastingdienst tussentijdse aflossingen verlangen?

Verleend uitstel van betaling voor langer dan drie maanden heeft een tijdelijk karakter en zal worden ingetrokken zodra de omstandigheden dit mogelijk maken. Dit kan het geval zijn als het kabinet de beperkingen opheft ten aanzien van de branche waarin u zich als ondernemer verkeert. Het uitstel van betaling voor langer dan drie maanden zal echter niet voor 1 oktober 2020 worden ingetrokken. Gedurende het uitstel kan de Belastingdienst om tussentijdse aflossingen vragen als uw liquiditeitspositie dat toelaat.

Ik heb recht op een belastingteruggaaf. Zal de Belastingdienst deze teruggaaf verrekenen met een belastingschuld waarvoor ik uitstel van betaling heb aangevraagd?

Nee, de Staatssecretaris van Financiën heeft goedgekeurd dat de Belastingdienst gedurende de periode van uitstel van betaling geen belastingteruggaven verrekent met de belastingschuld waarvoor uitstel van betaling is verleend, tenzij u hierom verzoekt of indien de belangen van de Staat worden geschaad. Deze goedkeuring is niet van toepassing bij de verrekening van rechten van invoer.

Hoe lang geldt dit versoepelde beleid ten aanzien van uitstel van betalingen?

Het is aangekondigd dat het (verlengde) uitstel van betaling tot uiterlijk 31 december 2020 zal gelden. Het kan echter zo zijn dat u (ruim) vóór 1 januari 2021 uw betalingsverplichtingen moet hervatten. We verwijzen naar de vraag en het antwoord daarop hierna.

Wanneer moet ik weer aan mijn betalingsverplichtingen voldoen?

Het is aangekondigd dat nieuw opgekomen betalingsverplichtingen per 1 januari 2021 zullen worden hervat, tenzij het uitstel al eerder is afgelopen. Indien u initieel slechts uitstel van drie maanden had aangevraagd - en geen verlenging van het uitstel heeft gekregen of dit niet hebt aangevraagd - moet u uw nieuw opgekomen betalingsverplichtingen hervatten na afloop van de drie-maandentermijn. Dat kan dus al (ruim) voor 1 januari 2021 het geval zijn.

Kan ik mijn opgebouwde belastingschuld in termijnen aflossen?

Ja, het is aangekondigd dat u tot 1 januari 2023 in de gelegenheid wordt gesteld om de opgebouwde belastingschuld waarvoor u bijzonder uitstel van betaling heeft gekregen in maximaal 24 gelijke maandelijkse termijnen af te lossen. Bij deze betalingsregeling wordt geen zekerheid gevraagd voor de schuld zoals dat onder bestaand beleid gebruikelijk is voor regulier uitstel van betaling. Tijdens de aflossingsregeling voor het corona-uitstel wordt er niet verrekend met eventuele belastingteruggaven en worden er in beginsel geen nadere voorwaarden gesteld. Een uitzondering hierop is als de belangen van de Staat in het geding zijn. Voor het geval het voor u niet mogelijk is om de opgebouwde belastingschuld binnen 24 maanden af te lossen, is aangekondigd dat zal worden gezocht naar maatwerkoplossingen.

Word ik nader geïnformeerd door de Belastingdienst?

Op de website van de Belastingdienst is opgenomen dat u per brief nader wordt geïnformeerd over de nieuwe betalingsverplichtingen en de betalingsregeling. Voor meer informatie hierover verwijzen wij naar de [website van de Belastingdienst onder het kopje 'Hoe informeren wij ondernemers over de nieuwe maatregelen?'](#).

Krijg ik een verzuimboete opgelegd als ik mijn aangiften omzetbelasting of loonheffingen niet op tijd betaal?

Normaal gesproken krijgt u een (naheffings)aanslag met verzuimboete als u de aangifte omzetbelasting of loonheffingen niet op tijd betaalt. Indien u bijzonder uitstel van betaling heeft aangevraagd als gevolg van de coronacrisis, dan hoeft u geen verzuimboete te betalen bij betalingsverzuimen begaan in de periode van 12 maart 2020 tot aan de datum dat het bijzonder uitstel van betaling eindigt. Als u een verzuimboete krijgt bij uw naheffingsaanslag omzetbelasting, zorgt de Belastingdienst ervoor dat deze ambtshalve wordt vernietigd. Mocht u desondanks een verzuimboete opgelegd krijgen bij uw naheffingsaanslag omzetbelasting of loonheffingen waarvoor bijzonder uitstel van betaling is aangevraagd, dan raden wij u desalniettemin aan om een bezwaarschrift in te dienen tegen een opgelegde naheffingsaanslag omzetbelasting of loonheffingen met verzuimboete.

Let op, de tijdelijke versoepeling ten aanzien van de betalingsverzuimboetes komt per 1 januari 2021 te vervallen. Het niet op aangifte afdragen van loonbelasting of omzetbelasting over het belastingtijdvak december 2020 bijvoorbeeld, wordt dan weer volgens het reguliere beleid beboet.

Als ik uitstel aanvraag, ben ik dan invorderingsrente verschuldigd doordat ik mijn belastingen niet op tijd betaal?

Als u een belastingaanslag niet op tijd betaalt, moet u normaal gesproken 4% invorderingsrente betalen vanaf het moment dat de betaaltermijn is verstreken. Dit geldt ook als uitstel van betaling is verleend. Om te faciliteren dat ondernemers gemakkelijk uitstel van betaling aanvragen, is de invorderingsrente vanaf 23 maart 2020 voor ondernemers tijdelijk verlaagd van 4% naar 0,01%.

Dit geldt voor alle belastingschulden, dus niet alleen voor belastingschulden waarvoor bijzonder uitstel van betaling wordt gevraagd. Deze tijdelijke verlaging geldt in ieder geval tot 1 oktober 2020. Het is aangekondigd dat de verlaagde invorderingsrente van 0,01% wordt verlengd tot en met 31 december 2021.

Ben ik belastingrente verschuldigd als mijn belastingaanslag te laat wordt vastgesteld?

Als een belastingaanslag te laat kan worden vastgesteld door de Belastingdienst, bijvoorbeeld omdat u de belastingaangifte niet op tijd, of niet voor het juiste bedrag, heeft ingediend, rekent de Belastingdienst normaal gesproken belastingrente. Het tarief van de belastingrente is 8% voor de vennootschapsbelasting en 4% voor de overige belastingen. Het percentage van de belastingrente is per 1 juni 2020 tijdelijk verlaagd naar 0,01% voor de meeste belastingen waarvoor belastingrente geldt. Let op, het tijdelijk verlaagde percentage van de belastingrente voor de inkomstenbelasting geldt pas sinds 1 juli 2020 in. Per 1 oktober 2020 zal de belastingrente weer teruggaan naar de oorspronkelijke percentages. Het is echter aangekondigd dat de belastingrente voor de vennootschapsbelasting tot en met 31 december 2021 ook op 4% zal worden gesteld.

Ik heb uitstel van betaling van loonheffingen en/of omzetbelasting aangevraagd. Kan ik de G-rekening deblokkeren? Zo ja, hoe doe ik dat?

Als uw bedrijf personeel uitzendt, uitleent of detacheert en G-rekeningen gebruikt, kunt u bij de Belastingdienst verzoeken om deze G-rekeningen te laten deblokkeren. Naast de bestaande mogelijkheid voor het deblokkeren van overschotten, kunnen tijdelijk ook bedragen worden vrijgegeven die zijn gereserveerd voor (naheffings)aanslagen loonheffingen of omzetbelasting waarvoor vanwege de coronacrisis bijzonder uitstel van betaling is verleend door de Belastingdienst. De verruiming van de deblokkeringsmogelijkheid geldt dan voor de bedragen waarvoor de Belastingdienst bijzonder uitstel van betaling heeft verleend. Ook vindt bij de deblokkering geen verrekening plaats met andere schulden waarvoor bijzonder uitstel is verleend. Deze verruiming kan worden beperkt in situaties van misbruik of oneigenlijk gebruik.

U dient eerst uitstel van betaling aan te vragen voor de loonheffingen en/of omzetbelasting. Vervolgens kunt u een verzoek om deblokkering indienen door middel van het formulier '**Verzoek deblokkering g-rekening**' (let daarbij ook op aldaar genoemde invulinstructies).

U kunt het ingevulde formulier opsturen naar:

Belastingdienst / Centrale administratieve processen
Team WKA
Postbus 9048
7300 GK Apeldoorn

Let op, het versoepelde beleid voor de deblokkering hangt samen met het bijzonder uitstel van betaling vanwege de coronacrisis. Het versoepelde beleid omtrent de g-rekening geldt tot uiterlijk 1 januari 2023.

Ik verwacht dat de winst dit jaar een stuk lager uitvalt dan vorig jaar. Kan ik een verzoek indienen voor een verlaging van de voorlopige aanslag inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting? Zo ja, hoe doe ik dat?

Ja, een ondernemer die een lagere winst verwacht door de coronacrisis kan bij de Belastingdienst een verzoek indienen voor een verlaging van de voorlopige aanslag inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting, zodat deze meteen minder belasting gaat betalen. Dit verzoek zal door de Belastingdienst worden ingewilligd. Indien de voorlopige aanslag wordt verlaagd, dan zal de ondernemer dus een lager bedrag betalen aan vooruit te betalen inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting. Indien het bedrag van de nieuwe voorlopige aanslag lager is dan de inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting die de ondernemer in de eerste maanden van dit jaar al heeft betaald, wordt het verschil terugbetaald.

Voor de inkomstenbelasting kunt u uw voorlopige aanslag wijzigen via **Mijn Belastingdienst**.

Voor de vennootschapsbelasting kunt u de voorlopige aanslag wijzigen op de volgende drie manieren (aanvragen die op een andere wijze worden ingediend, kunnen door de Belastingdienst niet in behandeling worden genomen):

1. U gebruikt het formulier in het nieuwe ondernemersportaal: **Mijn Belastingdienst Zakelijk. Ga naar Inloggen voor ondernemers, kies voor Mijn Belastingdienst Zakelijk en log in met eHerkenning.**
2. U doet de aanvraag of wijziging met uw commerciële softwarepakket of laat dit door uw belastingconsulent doen.
3. Kunt u niet gebruikmaken van Mijn Belastingdienst Zakelijk? Alleen dan kunt u het formulier '**Verzoek of wijziging voorlopige aanslag vennootschapsbelasting 2020**' invullen, ondertekenen en opsturen naar:

Belastingdienst
Postbus 2535
6401 DA Heerlen

Mocht u later in het jaar weer winst maken, dan kunt u het beste uw voorlopige aanslag opnieuw wijzigen. Dit voorkomt dat u bij uw definitieve aanslag moet bijbetalen.

Ik kon aanspraak maken op een eenmalige tegemoetkoming van €4.000,- op grond van de Beleidsregel Tegemoetkoming ondernemers getroffen sectoren (TOGS). Ben ik daarover belasting verschuldigd?

Nee, in het op Prinsjesdag gepubliceerde pakket Belastingplan 2021 is aangekondigd dat de tegemoetkoming die op grond van de TOGS is verkregen door de ondernemer zal zijn vrijgesteld. De tegemoetkoming kan in de aangifte (inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting) worden opgenomen in de rubriek 'Overige buitengewone baten' én in de rubriek 'Overige vrijgestelde winstbestanddelen'. Hierdoor is dus geen inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting verschuldigd over deze tegemoetkoming.

Ik kan aanspraak maken op een tegemoetkoming voor vaste lasten op grond van de Subsidie Vaste Lasten MKB . Ben ik daarover belasting verschuldigd?

Nee, in het op Prinsjesdag gepubliceerde pakket Belastingplan 2021 is aangekondigd dat de tegemoetkoming die op grond van de Subsidie vaste lasten wordt verkregen door de ondernemer zal zijn vrijgesteld. De tegemoetkoming kan in de aangifte (inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting) worden opgenomen in de rubriek 'Overige buitengewone baten' én in de rubriek 'Overige vrijgestelde winstbestanddelen'. Hierdoor is dus geen inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting verschuldigd over deze tegemoetkoming.

Mijn onderneming stelt zorgpersoneel ter beschikking. Is over deze ter beschikkingstelling btw verschuldigd? En zo nee, heeft dit gevolgen voor de aftrek van btw?

De Staatssecretaris van Financiën heeft goedgekeurd dat het ter beschikking stellen van zorgpersoneel dat wordt ingezet voor het verzorgen of verplegen van personen in bepaalde zorginstellingen gedurende de periode van 16 maart 2020 tot 1 oktober 2020 buiten de heffing van btw blijft. In het op 28 augustus 2020 gepubliceerde steun- en herstellepakket is opgenomen dat deze goedkeuring verlengd zal worden tot en met 31 december 2020. Er zijn nadere voorwaarden gesteld aan deze maatregel. Daarvoor verwijzen wij naar de [website van de Belastingdienst onder het kopje 'Uitlenen zorgpersoneel tijdelijk buiten de heffing van btw'](#).

Deze maatregel heeft geen invloed op de aftrek van voorbelasting voor uw onderneming. Als uw onderneming normaal gesproken btw belaste prestaties verricht waardoor de aan uw onderneming in rekening gebrachte btw (inkoop-btw) in aftrek kan worden gebracht, dan kan uw onderneming de inkoop-btw gedurende de hierboven genoemde periode in aftrek blijven brengen.

Ik verstrek gratis medische hulpmiddelen aan zorginstellingen, zorginrichtingen of huisartsen. Ben ik hierover btw verschuldigd? En zo nee, heeft dit gevolgen voor de aftrek van de inkoop-btw?

De Staatssecretaris van Financiën heeft goedgekeurd dat voor de gratis verstrekking van bepaalde medische hulpmiddelen aan bepaalde zorginstellingen, zorginrichtingen en huisartsen gedurende de periode van 16 maart tot 1 oktober 2020 geen btw betaald hoeft te worden. In het op 28 augustus 2020 gepubliceerde steun- en herstellepakket is opgenomen dat deze goedkeuring verlengd zal worden tot en met 31 december 2020. Deze schenking heeft gedurende deze periode ook geen invloed op de aftrek van voorbelasting voor uw onderneming. Er zijn nadere voorwaarden gesteld aan deze maatregel. Daarvoor verwijzen wij naar de [website van de Belastingdienst onder het kopje 'Btw bij schenking medische hulpgoederen en medische apparatuur'](#).

Door de coronacrisis kan ik niet voldoen aan mijn uren criterium in 2020. Verlies ik hierdoor het recht op bepaalde aftrekposten?

Voor bepaalde aftrekposten voor de inkomstenbelasting (zoals de zelfstandigenaftrek, de meewerkaftrek en de oudedagsreserve) moet u voldoen aan het uren criterium. Dat houdt in dat u ten minste 1.225 uren per kalenderjaar moet besteden aan werkzaamheden voor uw onderneming. Door de coronacrisis is het mogelijk dat u niet kunt voldoen aan dit uren criterium als gevolg waarvan u niet meer gebruik zou mogen maken van bepaalde aftrekposten. De Staatssecretaris van Financiën heeft goedgekeurd dat ondernemers in de periode van 1 maart 2020 tot en met 30 september 2020 geacht worden ten minste 24 uur per week aan hun onderneming te hebben besteed, ook als de ondernemers die uren vanwege de coronacrisis niet daadwerkelijk hebben besteed aan hun onderneming.

Bent u (deels) arbeidsongeschikt? Het verlaagde uren criterium van 800 uren per kalenderjaar in de startersaftrek bij arbeidsongeschiktheid is overeenkomstig versoepeld, waardoor u geacht wordt ten minste 16 uren per week aan uw onderneming te hebben besteed.

Bent u een seizoensgebonden ondernemer? De Staatssecretaris van Financiën heeft goedgekeurd dat seizoensgebonden ondernemers, zoals in de horeca of festivalbranche, ook onder deze versoepeling vallen. Ligt de piek van uw werkzaamheden normaal in de periode 1 maart tot en met 30 september, dan mag u uitgaan van hetzelfde aantal uren als in de piekperiodes van andere jaren.

U kunt dan met behulp van de administratie van vorig jaar inschatten hoeveel uren u aan de onderneming heeft besteed in de periode van 1 maart 2019 tot en met 30 september 2019 en beoordelen of u in 2020 op jaarbasis aan het uren criterium voldoet.

Ik drijf mijn onderneming in de vorm van een besloten vennootschap en verwacht dat mijn onderneming in 2020 verlies maakt. Kan ik hiervoor een reserve vormen waardoor het verwachte verlies in 2020 al eerder kan worden afgetrokken? Zo ja, wat zijn de voorwaarden?

In uw aangifte vennootschapsbelasting mag u het verlies over een boekjaar onder andere verrekenen met de winst van het vorige boekjaar (carry back). Een verlies over boekjaar 2020 kunt u dus verrekenen met de winst over 2019. Dat kan echter pas nadat u aangifte vennootschapsbelasting heeft gedaan over boekjaar 2020. Bovendien moet uw besloten vennootschap ("BV") ook al een definitieve aanslag vennootschapsbelasting over boekjaar 2019 hebben ontvangen. Hierdoor kan er dus veel tijd overheen gaan voordat uw BV het verlies daadwerkelijk kan verrekenen, waardoor het lang kan duren voordat uw BV over deze liquiditeiten kan beschikken. In het op Prinsjesdag gepubliceerde pakket Belastingplan 2021 is aangekondigd dat belastingplichtigen voor de vennootschapsbelasting (zoals uw BV) in dit kader een fiscale coronareserve kunnen vormen. Door het vormen van een fiscale coronareserve kan uw BV op een vroeger moment een liquiditeitsvoordeel behalen ten opzichte van reguliere verliesverrekening. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

1. Er is sprake van een verwacht 'coronagerelateerd verlies' in het boekjaar 2020. Hieronder wordt verstaan het over het boekjaar 2020 verwachte verlies in de zin van **artikel 20, eerste lid, Wet op de vennootschapsbelasting 1969**, voor zover dat verlies verband houdt met de coronacrisis.
2. De dotatie aan de fiscale coronareserve kan niet groter zijn dan het totale verlies dat uw BV verwacht over het boekjaar 2020, voor zover dat verlies verband houdt met de coronacrisis.
3. De dotatie aan de fiscale coronareserve kan niet groter zijn dan de winst over het boekjaar 2019 die zou gelden zonder de vorming van deze fiscale coronareserve.
4. De fiscale coronareserve wordt in het jaar na het jaar waarin de reserve is gevormd in de winst opgenomen.
5. De vorming van een fiscale coronareserve is slechts mogelijk indien in het jaar waarin de reserve wordt gevormd voor het bepalen van de winst dezelfde bepalingen van toepassing zijn als in het jaar waarin de reserve wordt opgenomen in de winst.
6. De dotatie aan de coronareserve wordt in de aangifte vennootschapsbelasting 2019 opgenomen in de rubriek 'overige fiscale reserves'.

Let op, het vormen van een coronareserve kan gevolgen hebben voor de toepassing van andere regelingen in de vennootschapsbelasting. Voor de eventuele samenloop met andere regelingen in de vennootschapsbelasting zullen geen flankerende maatregelen worden getroffen, waardoor de reguliere fiscale gevolgen intreden. Uw BV dient bij het vormen van de coronareserve derhalve rekening te houden met deze mogelijke gevolgen. Mocht in de praktijk blijken dat u op evidente wijze oneigenlijk gebruik maakt van de fiscale coronareserve, deze misbruikt, of daarmee fraudeert, dan zal dit worden bestreden.

Indien de winst van uw BV wordt bepaald over een niet met het kalenderjaar samenvallend jaar, kan de fiscale coronareserve worden gevormd in het laatste jaar dat eindigt in de periode van 1 januari 2019 tot en met 31 maart 2020. De bovengenoemde voorwaarden voor de goedkeuring zijn overeenkomstig van toepassing.

Werkgevers

Ik heb werknemers in dienst die veel moeten overwerken als gevolg van de coronacrisis. Heeft dit gevolgen voor de af te dragen WW-premies?

Sinds 1 januari 2020 betalen werkgevers een lage WW-premie voor vaste contracten en een hoge WW-premie voor flexibele contracten. Werkgevers moeten echter de hoge WW-premie met terugwerkende kracht afdragen voor vaste werknemers met een arbeidscontract voor gemiddeld minder dan 35 uur per week die in een kalenderjaar meer dan 30% hebben overgewerkt en hiervoor zijn betaald. Dit zou tot onbedoelde effecten kunnen leiden in sectoren waar door het coronavirus veel extra overwerk nodig is (bijvoorbeeld de zorg en supermarkten). Het kabinet zal een aanpassing voorbereiden om deze onbedoelde effecten weg te nemen. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid zal deze aanpassing, die enkel voor het kalenderjaar 2020 zal gelden, zo spoedig mogelijk uitwerken.

Ik geef mijn werknemers vaste vergoedingen, zoals vaste reiskostenvergoedingen en lunchvergoedingen, maar mijn werknemers werken (bijna) volledig thuis door de coronacrisis. Moet ik de vaste vergoedingen aanpassen of geheel of gedeeltelijk tot het loon rekenen?

Nee, het is goedgekeurd dat u met betrekking tot vaste vergoedingen, waaronder vaste reiskostenvergoedingen, u tot en met 31 december 2020 mag blijven uitgaan van de aangenomen feiten waarop deze vergoedingen zijn gebaseerd en deze vaste vergoedingen dus ongewijzigd mag voortzetten

met terugwerkende kracht tot 12 maart 2020. Met betrekking tot vaste reiskostenvergoedingen mag u daarom blijven uitgaan van het reispatroon waarop de reiskostenvergoeding was gebaseerd, ook als u een nacalculatie doet voor de vaste reiskostenvergoeding. Deze goedkeuringen gelden alleen voor vaste vergoedingen waarop de werknemer uiterlijk op 12 maart 2020 een onvoorwaardelijk recht kreeg. Als een recht op een vaste reiskostenvergoeding afhankelijk was van een keuze van de werknemer (bijvoorbeeld bij een cafetariasysteem), moet de werknemer zijn keuze uiterlijk op 12 maart 2020 hebben gemaakt. Deze goedkeuringen gelden bovendien niet voor vergoedingen voor extraterritoriale kosten op grond van de zogenoemde 30%-regeling.

Door het voorgeschreven thuiswerken en het houden van 1,5 meter afstand als gevolg van de coronacrisis kan ik niet voldoen aan al mijn administratieve verplichtingen voor de loonheffingen. Zijn daar consequenties aan verbonden?

De Staatssecretaris van Financiën heeft goedgekeurd dat de Belastingdienst een soepel standpunt zal innemen in het geval u als werkgever een wettelijke administratieve verplichting voor de loonheffingen (zoals bijvoorbeeld de identificatieplicht van een nieuwe werknemer) in redelijkheid niet, niet tijdig of niet geheel kunt nakomen. U moet deze administratieve verplichtingen dan wel alsnog nakomen zodra dit weer kan. Het is aangekondigd dat deze tegemoetkoming in ieder geval geldt tot en met 31 december 2020.

Ik ben aanmerkelijkbelanghouder in een BV. Kan ik het gebruikelijk loon waarover loonheffingen verschuldigd zijn, verlagen?

De Staatssecretaris van Financiën heeft goedgekeurd dat indien u als gevolg van de coronacrisis te maken krijgt met een omzetsdaling, u onder voorwaarden in 2020 mag uitgaan van een lager gebruikelijk loon in verhouding tot de omzetsdaling van uw bedrijf. Voor de uitwerking en voorwaarden waaronder u het gebruikelijk loon mag verlagen, verwijzen wij naar de [website van de Belastingdienst onder het kopje 'Verlaging gebruikelijk loon'](#).

Ik wil mijn werknemers extra tegemoetkomen met bijvoorbeeld een bloemetje of cadeaubon. Kan ik dit onbelast aan mijn werknemers verstrekken?

Via de vrije ruimte in de werkkostenregeling kunt u als werkgever onbelaste vergoedingen, verstrekkingen en ter beschikkingstellingen aan uw werknemers geven, voor zover dit gebruikelijk is. De vrije ruimte wordt in 2020 éénmalig verhoogd van 1,7% naar 3% voor de eerste €400.000 van uw fiscale loonsom. Over het meerdere van uw fiscale loonsom is de vrije ruimte in 2020 1,2%. Dat biedt u de mogelijkheid om - indien u daar de ruimte voor heeft - uw werknemers in deze moeilijke tijd extra tegemoet te komen, bijvoorbeeld door het verstrekken van een bloemetje of een cadeaubon. In het op Prinsjesdag gepubliceerde pakket Belastingplan 2021 is voorgesteld om per 1 januari 2021 het percentage van 1,2% te verlagen naar 1,18%.

Wegens versoepeling van de coronamaatregelen komen mijn werknemers weer vaker naar het werk. Mag ik mijn werknemers die daarbij gebruik maken van het openbaar vervoer de kosten van mondkapjes vergoeden?

Ja, de Belastingdienst heeft aangekondigd dat u de kosten van mondkapjes onbelast mag vergoeden aan uw werknemers. Omdat uw werknemers niet zonder mondkapje met het openbaar vervoer mogen reizen, horen de kosten van mondkapjes volgens de Belastingdienst tot de (gericht vrijgestelde) werkelijke kosten van het openbaar vervoer.

Noodverordeningen, handhavingen en vergunningen

Waar staan de maatregelen die worden genomen ter voorkoming van de verspreiding van het coronavirus?

De voornaamste maatregelen staan in noodverordeningen.

Via persconferenties heeft het kabinet de afgelopen maanden maatregelen (en inmiddels ook versoepelingen van maatregelen) afgekondigd. De maatregelen die het kabinet voorschrijft moeten echter nog wel geïmplementeerd worden en zodoende een plek krijgen in het wettelijke stelsel. Momenteel gebeurt dit via een omweg. De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport geeft op grond van artikel 7 Wet publieke gezondheid een aanwijzing aan de voorzitters van de 25 Veiligheidsregio's in Nederland met de opdracht om de afgekondigde maatregelen op te nemen in noodverordeningen.

In een noodverordening kunnen algemeen verbindende voorschriften worden opgenomen die nodig zijn om de openbare orde te handhaven of gevaar te beperken. De bevoegdheid om een noodverordening vast te stellen komt toe aan de burgemeester, maar wordt overgeheveld naar de voorzitter van de Veiligheidsregio in geval van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis, of van ernstige vrees voor het ontstaan daarvan (artikel 39 lid 1 onder b Wet veiligheidsregio's jo. artikel 176 lid 1 Gemeentewet). Niet ter discussie staat dat de snelle, mondiale verspreiding van het coronavirus is aan te merken als ramp en/of crisis, die niet slechts plaatselijk van betekenis is.

De voorzitters van de Veiligheidsregio's vertalen op deze wijze de besluiten van het kabinet in algemeen verbindende voorschriften die worden neergelegd in noodverordeningen. Sinds de persconferentie van 24 juni 2020, waarbij premier Rutte en minister Hugo de Jonge wederom een versoepeling van bepaalde maatregelen afkondigde vanaf 1 juli 2020, zijn er nieuwe noodverordeningen in werking getreden voor de 25 Veiligheidsregio's. Alle noodverordeningen kunt u [hier](#) vinden.

Om de democratische legitimatie van de maatregelen te versterken en de gedachte dat noodverordeningen niet al te lang mogen voortduren gelet op de gevolgen voor de vrijheden en grondrechten van een ieder, wordt er momenteel gewerkt aan een Spoedwet (Tijdelijke wet maatregelen covid-19 genoemd). Deze Spoedwet, afkomstig van de regering en de Staten-Generaal, moet de noodverordeningen vervangen waarin de maatregelen nu zijn vastgelegd. Op dit moment is het wetsvoorstel in behandeling bij de Tweede Kamer.

Welke maatregelen staan er momenteel in de noodverordeningen?

Sinds medio maart 2020 gelden er in Nederland noodverordeningen waarin maatregelen staan om de verspreiding van het coronavirus te beperken. De inhoud van de noodverordeningen is aan wijziging onderhevig omdat het kabinet meerdere malen heeft besloten tot aanscherping of versoepeling van maatregelen. Denk onder andere aan de horecaterassen die halverwege maart 2020 moesten sluiten maar sinds 1 juni 2020 weer geopend mogen zijn onder bepaalde voorwaarden.

Alle noodverordeningen die ten tijde van deze coronacrisis golden of momenteel gelden zijn telkens gebaseerd op een Modelnoodverordening van het Veiligheidsberaad. Het Veiligheidsberaad bestaat uit de voorzitters van de 25 veiligheidsregio's die met elkaar van gedachten wisselen over strategische en integrale veiligheidsvraagstukken en -ontwikkelingen. Alhoewel de noodverordeningen voor het grootste gedeelte zijn gebaseerd op de Modelnoodverordening, mogen de voorzitters van de veiligheidsregio's wel hun eigen formulering kiezen. Dit kan leiden tot kleine verschillen tussen noodverordeningen van verschillende veiligheidsregio's. Wij adviseren daarom om de noodverordening te bekijken die voor u van toepassing is. [Hier](#) vindt u een overzicht van alle verschenen Modelnoodverordeningen. [Hier](#) vindt u een overzicht van alle noodverordeningen.

De noodverordeningen die momenteel gelden, zijn gebaseerd op de laatste versie (20 augustus 2020) van de [Modelnoodverordening](#).

De volgende maatregelen zijn opgenomen in de laatste versie van de Modelnoodverordening:

- Samenkomsten (uitgezonderd die in een woning of op een bijbehorend erf) zijn verboden, tenzij de volgende regels in acht worden genomen:
 - Het treffen van maatregelen om mensenstromen te scheiden en ervoor

- zorgdragen dat 1,5 meter afstand in acht wordt genomen;
 - Het treffen van hygiënemaatregelen;
 - Gebruik van vaste (zit)plaatsen bij samenkomsten die binnen of op een buitenterras plaatsvinden;
 - Gezondheidscheck en verplichte reservering bij samenkomsten van meer dan 100 personen (exclusief personeel) die binnen plaatsvinden;
 - Gebruik van vaste (zit)plaatsen, gezondheidscheck en verplichte reservering bij samenkomsten van meer dan 250 personen (exclusief personeel) die buiten plaatsvinden;
 - Voor locaties met een doorstroom van bezoekers (o.a. winkels, musea, dierentuin, pretpark, betoging, vergaderingen Staten-Generaal) gelden alleen de 1,5 meter afstand-regel en het treffen van hygiënemaatregelen.
- Samenkomsten in het kader van introductie-activiteiten voor studenten zijn verboden. De voorzitter kan van dit verbod ontheffing verlenen voor een samenkomst georganiseerd door een onderwijsinstelling, studentenvereniging, studentensportvereniging of studievereniging indien:
 - De samenkomst geaccordeerd is door een onderwijsinstelling of een veiligheidsregio;
 - De samenkomst gericht is op kennismaking, studie of sport;
 - De samenkomst kleinschalig is;
 - Er geen alcoholhoudende dranken worden verstrekt of genuttigd;
 - De samenkomst niet plaatsvindt tussen 22:00 uur en 06:00 uur.
- Iedereen houdt 1,5 meter afstand met uitzondering van:
 - Personen die gezamenlijk een huishouden vormen;
 - Kinderen t/m 12 jaar onderling en tot volwassenen;
 - Jongeren t/m 17 jaar onderling;
 - Leerlingen onderling op middelbare scholen;
 - Personen bij de uitoefening van hun beroep, wanneer de werkzaamheden in dat kader noodzakelijk zijn en anders niet kunnen worden uitgevoerd;
 - Hulpbehoevenden en hun begeleiders;
 - Sporters, acteurs en dansers indien 1,5 meter afstand niet mogelijk is;
 - (Openbaar) vervoer dat niet strekt tot recreatie;
 - Personen op een buitenterras waar kuchschermen zijn geplaatst.
- Ten aanzien van openbaar vervoer en bedrijfsmatig personenvervoer geldt:
 - Zodanige inrichting dat zoveel mogelijk de 1,5 meter afstand in acht kan worden genomen (geldt tevens voor luchthavens);
 - Verplicht dragen van een niet-medisch mondkapje voor reizigers van 13 jaar en ouder;
 - Voor bedrijfsmatig personenvervoer, niet zijnde openbaar vervoer, geldt een verplichte reservering en gezondheidscheck.
 - Indien aan bovenstaande onvoldoende uitvoering wordt gegeven, kan de voorzitter van de veiligheidsregio het vervoer na overleg beëindigen.
- Ten aanzien van de luchthavens geldt:
 - Dat de exploitant van een luchthaven de locaties van het inchecken, de security- en grensprocessen en het boarden zodanig inricht en maatregelen neemt zodat de 1,5 meter maatregel door passagiers kan worden nageleefd;
 - Dat tijdens drukte de genoemde exploitant erop toe dient te zien dat het niet kunnen naleven van de 1,5 meter maatregel door passagiers tot een minimum wordt beperkt en zo snel mogelijk weer wordt verwezenlijkt;
 - Zolang de 1,5 meter regel niet kan worden nageleefd zijn passagiers van 13 jaar en ouder verplicht een niet-medisch mondkapje te dragen.
- Openstelling van dansvoorzieningen is verboden;
 - Zingen of schreeuwen in groepsverband buiten een woning of een bijbehorend erf is verboden, met uitzondering van zangers, zangkoren/-groepen, of zang in het kader van godsdienst of levensovertuiging;
 - Het is verboden zich te bevinden in door de voorzitter van de veiligheidsregio aangewezen gebieden (op aangewezen tijden);
 - Tot het nieuwe studiejaar mogen geen onderwijsactiviteiten plaatsvinden op mbo-instellingen, hogescholen en universiteiten, met uitzondering van toetsen, praktijkonderwijs en begeleiding van kwetsbare studenten voor zover dit niet online kan.
 - Het is in beginsel verboden een verpleeghuis of woonvorm ouderenzorg te bezoeken, indien zich hier COVID-19 besmettingen voordoen.
 - De verboden in de noodverordeningen zijn niet van toepassing op:
 - hulpdiensten en toezichthouders;
 - activiteiten die noodzakelijk zijn voor de voortgang van vitale processen

- (op de website van de Rijksoverheid staat welke activiteiten hier onder vallen); bepaalde gevallen indien de voorzitter van de veiligheidsregio dit heeft bepaald.

Hoe kunnen de verboden in de noodverordeningen worden gehandhaafd?

De noodverordeningen wijzen aan wie verantwoordelijk is voor het houden van toezicht op de naleving van de verboden in de noodverordeningen. Dit toezicht ligt bij de politie, de koninklijke marechaussee en andere door de voorzitter van de veiligheidsregio aangewezen toezichthouders/opsporingsambtenaren.

Het handhaven van de verboden kan op verschillende manieren plaatsvinden. Naast de mogelijkheid om feitelijk op te treden door middel van fysieke maatregelen is reguliere bestuursrechtelijke handhaving mogelijk. Verder kan gehandhaafd worden via het strafrechtelijke spoor. De feitelijke handhaving door middel van fysieke maatregelen staat volgens de regering voorop.

Hieronder worden de handhavingmogelijkheden nader toegelicht.

Feitelijk optreden en bestuursrechtelijke handhaving

De noodverordening is een instrument ter onmiddellijke handhaving van de openbare orde zoals bedoeld in artikel 5:23 Algemene wet bestuursrecht. De politie heeft op grond van artikel 3 Politiewet 2012 de taak om te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de openbare orde, onder leiding van de burgemeester (of de voorzitter van de Veiligheidsregio).

De politie kan derhalve de noodverordening feitelijk handhaven door middel van fysieke maatregelen. Denk aan de mogelijkheid dat de politie een restaurant sluit dat in strijd met de noodverordening open is voor publiek.

Handhaving van noodverordeningen is doorgaans ook mogelijk via bestuursrechtelijke herstelsancties zoals de last onder bestuursdwang of de last onder dwangsom. De burgemeester heeft dan de bevoegdheid om deze sancties op te leggen. Echter, bij de bestrijding van het coronavirus zijn het niet de burgemeesters die de noodverordeningen hebben afgekondigd, maar de voorzitters van de Veiligheidsregio's. Aan het begin van de coronacrisis was het onduidelijk of ook de voorzitters van de Veiligheidsregio's gebruik kunnen maken van bestuursrechtelijke herstelsancties. De wet en de noodverordeningen bepaalden dit niet expliciet. Deze onduidelijkheid is weggenomen met de Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid die op 24 april 2020 in werking is getreden. De wet bepaalt nu uitdrukkelijk dat de voorzitters van de Veiligheidsregio's de noodverordeningen kunnen handhaven via een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom.

Daarnaast kan de voorzitter van de Veiligheidsregio ook gebruik maken van andere bevoegdheden om de verspreiding van het coronavirus te voorkomen, zoals de bevoegdheid tot het geven van voorschriften van technisch-hygiënische aard (zie artikel 47 Wet publieke gezondheid) of de bevoegdheid tot het geven van bevelen ter beperking van gevaar (zie artikel 175 Gemeentewet in combinatie met artikel 39 Wet veiligheidsregio's).

Strafrechtelijke handhaving

Het overtreden van de verboden in de noodverordening is strafbaar op grond van artikel 443 Wetboek van Strafrecht. De straf die op deze overtreding staat is een hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van maximaal 4.350 euro. De overtreding kan worden voorgelegd aan de strafrechter, maar daarnaast is ook de officier van justitie bevoegd om een zogeheten strafbeschikking op te leggen. Het is dan de officier van justitie die de straf oplegt en niet de strafrechter. Belangrijk daarbij is dat de officier van justitie geen vrijheidsstraffen (zoals hechtenis) kan opleggen.

Uit de notitie '**Beleid handhaving verbodsbepalingen Veiligheidsregio's**' van het Openbaar Ministerie d.d. 26 maart 2020 volgt dat bestuurlijke handhaving primair aan de orde is bij de verbodsbepalingen die zijn gericht op bedrijven (o.a. verbod op samenkomsten en evenementen, verboden openstelling inrichtingen en verboden contactberoepen), maar dat strafrechtelijke handhaving in bijzondere gevallen geboden kan zijn. Genoemd worden gevallen waarin bestuurlijke handhaving geen effect heeft, bijvoorbeeld bij éénmalige bijeenkomsten, samenkomsten en evenementen, of indien sprake is van organisatoren zonder rechtspersoonlijkheid. De strafrechtelijke handhaving richt zich in dat geval tegen de organisator/verantwoordelijke voor de samenkomst/openstelling. Het uitgangspunt is dat wordt gehandhaafd middels een strafbeschikking met een geldboete van 4.350 euro. Uit de notitie blijkt verder dat in het concrete geval een lager bedrag kan worden vastgesteld en dat in bijzondere (recidiverende) gevallen dagvaarding aangewezen kan zijn. Daarnaast is strafrechtelijke handhaving blijkens de notitie ook aangewezen in gevallen dat de verbodsbepaling gericht is tot de individuele burger (o.a. deelneming aan verboden samenkomsten, niet in acht nemen veilige afstand in een groep van drie of meer personen, verboden gebieden en locaties en opvolgen aanwijzingen) en snelle normhandhaving een onmiddellijk effect dient te

realiseren. Het beleid schrijft voor dat indien het optreden tegen burgers de bescherming van de gezondheid van handhavers in de weg staat, foto's of een film van de overtreders kan worden gemaakt, zodat eventueel in een later stadium kan worden opgetreden. Het uitgangspunt is dat tegen dergelijke individuele overtredingen wordt gehandhaafd middels een strafbeschikking met een geldboete van 390 euro voor meerderjarigen en 95 euro voor minderjarigen. Ten aanzien van minderjarigen in de leeftijd van 12 t/m 15 jaar wordt eerst waarschuwend opgetreden. In de notitie wordt toegelicht dat ten aanzien van minderjarigen is gekozen voor een bedrag onder de 100 euro, zodat geen aantekening in het strafblad plaatsvindt. Van strafbeschikkingen voor het overtreden van de verbodsbepalingen boven de 100 euro wordt dus wel een aantekening gemaakt op het strafblad.

Zal ook daadwerkelijk tot handhaving worden overgegaan?

In beginsel moet een bestuursorgaan bij overtreding van de wet- en regelgeving handhaven, tenzij sprake is van bijzondere omstandigheden. Juist omdat overtreding van de afgekondigde maatregelen tot grotere verspreiding van het coronavirus kan leiden, zal handhaving van die overtredingen naar ons idee niet snel als onevenredig in verhouding tot de daarmee te dienen belangen worden aangemerkt. Van bijzondere omstandigheden om van handhaving af te zien zal in deze situatie dus niet snel sprake zijn.

De politie heeft op [haar website](#) vermeld dat zij in de meeste gevallen eerst een waarschuwing zal uitdelen, maar dat een boete volgt wanneer aan de waarschuwing geen gehoor wordt gegeven. Op sommige plekken werkt volgens de politie waarschuwen niet en in die gevallen wordt direct een boete uitgedeeld. Zij meldt tevens op de website dat eventueel een aanhouding volgt indien overtreders na een boete nog steeds te dicht bij elkaar blijven.

Dat handhavend wordt opgetreden heeft de praktijk ook uitgewezen. De politie heeft al veel boetes aan individuen uitgedeeld voor het overtreden van de coronamaatregelen. Tevens werden dwangsommen opgelegd, onder andere aan overtredende horecagelegenheden en een sportschool en werd een hotel gesloten waar hotelgasten de regels overtraden.

Onze verwachting is dat meer handhaving zal volgen indien blijkt dat meer personen zich niet aan de afgekondigde maatregelen houden.

Is in Nederland de noodtoestand afgekondigd?

Nee, in tegenstelling tot sommige andere landen heeft onze regering de noodtoestand niet uitgeroepen en laten weten hiertoe niet te hoeven en willen overgaan.

Indien buitengewone omstandigheden dit noodzakelijk maken, kan de noodtoestand worden uitgeroepen als de regering hier op voordracht van de minister-president toe besluit. De grondslag hiervoor is gelegen in de **Coördinatiewet uitzonderingstoestanden**. Wanneer de noodtoestand is uitgeroepen kunnen op rijksniveau diverse ingrijpende bevoegdheden worden geactiveerd. Twee in het oog springende wetten die voorzien in dergelijke bevoegdheden in het kader van het coronavirus zijn de **Hamsterwet** en de **Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag**. **Artikel 3 van de Hamsterwet** bepaalt dat de Minister van Economische Zaken en Klimaat regels kan stellen tot het tegengaan van hamsteren van goederen, die onder meer een verbod kunnen inhouden om meer dan een aangewezen hoeveelheid goederen af te nemen per aangewezen tijdsruimte. De verplichtingen die uit deze wet voortvloeien kunnen worden gehandhaafd middels het opleggen van een last onder bestuursdwang (**artikel 6a lid 4**). Overtreding van artikel 3 van de Hamsterwet kwalificeert als een **economisch delict** waarvoor diverse sancties kunnen worden opgelegd. **Artikel 8 van de Wet buitengewone bevoegdheden burgerlijk gezag** bepaalt dat de Minister van Veiligheid en Justitie en de commissaris van de Koning bevoegd zijn het vertoeven in de open lucht te beperken. De maatregelen die uit deze wet voortvloeien kunnen worden gehandhaafd middels bestuursdwang (**artikel 29**) en het verbod uit artikel 8 kwalificeert als strafbaar feit waar tevens sancties op staan (**artikel 30**).

Indien de situatie ernstig verslechtert, zou de regering in principe alsnog de noodtoestand kunnen uitroepen. Bepalend is dus hoe de situatie omtrent het coronavirus zich ontwikkelt.

Wat zijn mijn mogelijkheden als een bestuursorgaan niet tijdig op mijn aanvraag beslist?

In de huidige situatie is het goed mogelijk dat een bestuursorgaan niet tijdig op uw aanvraag om een besluit (bijvoorbeeld een omgevingsvergunning) beslist. Dit niet tijdig beslissen kan vergaande consequenties hebben. Om te voorkomen dat bestuursorganen niet tijdig een besluit te nemen, zijn er een aantal waarborgen in de wet opgenomen. Het verschilt per type besluit welke wettelijke waarborgen gelden. Grofweg kan een onderscheid worden gemaakt tussen besluiten die door niet tijdig beslissen *van rechtswege ontstaan* (door de zogenoemde 'lex silencio positivo', hierna: "LSP") en besluiten waar andere waarborgen zijn om het niet tijdig beslissen tegen te gaan.

Bij de besluiten waar de LSP geldt, ontstaat van rechtswege een besluit als het bestuursorgaan niet tijdig beslist op een aanvraag (artikel 4:20b lid 1 Awb).

Dat kan ertoe leiden dat bijvoorbeeld een vergunning van rechtswege wordt verleend. Er zijn twee gevallen te onderscheiden waarin de LSP van toepassing is.

1. De LSP is van toepassing als dat bij wettelijk voorschrift bepaald is (artikel 4:20a lid 1 Awb). Dit is bijvoorbeeld het geval bij omgevingsvergunningen die met de reguliere voorbereidingsprocedure worden voorbereid (aanvraag-bezwaar-beroep-hoger beroep), zoals omgevingsvergunningen voor het bouwen van een bouwwerk (artikel 3.9 lid 3 Wabo).
2. De LSP is ook van toepassing op 'dienstenvergunningen', tenzij hier bij wettelijk voorschrift van wordt afgeweken. Dienstenvergunningen zijn vergunningen (of vergunningstelsels) die onder het toepassingsbereik van de Dienstenrichtlijn (Richtlijn 2006/123/EG, geïmplementeerd in de Dienstenwet) vallen.

Let op: het verkrijgen van een vergunning van rechtswege betekent niet dat u uw activiteit zonder meer kunt uitvoeren. In veel gevallen gelden er nog aanvullende regels, waaraan nog steeds voldaan moet worden. Een voorbeeld hiervan is het Bouwbesluit 2012, dat onder andere geluidsnormen vaststelt voor bouwactiviteiten. Een tweede slag om de arm is dat ook een van rechtswege verleende vergunning nog wel bekend moet worden gemaakt, zodat derden de mogelijkheid hebben om rechtsmiddelen tegen de vergunning aan te wenden. De vergunning heeft dus nog niet direct formele rechtskracht.

Als de LSP niet van toepassing is op een (niet tijdig te nemen) besluit, dan kunt u in de meeste gevallen de volgende juridische stappen zetten. Deze stappen kunnen overigens parallel aan elkaar worden gezet.

1. U kunt in beroep gaan tegen het niet-beslissen van het bestuursorgaan. U kunt het nemen van een besluit dan bij de bestuursrechter afdwingen.
2. U kunt in veel gevallen het bestuursorgaan verplichten aan u een dwangsom te betalen indien het nog langer nalaat een besluit te nemen. De dwangsommen hebben een maximum van 1260 euro. Een dwangsom is een financieel drukmiddel om het bestuursorgaan te dwingen tot besluitvorming.

Let op: zowel bij het instellen van beroep tegen niet-beslissen als bij het instellen van een dwangsom, dient u eerst het bestuursorgaan schriftelijk in gebreke te stellen en te verzoeken alsnog binnen twee weken een besluit te nemen. Pas als die twee weken zijn verstreken en er nog geen besluit is genomen, zal uw beroep bij de rechtbank ontvankelijk zijn en/of zal de teller van de dwangsom gaan lopen. Deze ingebrekestelling is dus van groot belang voor het uitoefenen van uw rechten.

Een belangrijke uitzondering op de dwangsomregeling is een aanvraag voor het nemen van een besluit tot openbaarmaking van informatie op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (de "Wob"). Als een bestuursorgaan niet tijdig beslist op uw Wob-verzoek, kunt u geen dwangsom eisen. U kunt wel rechtstreeks beroep instellen bij de bestuursrechter of, zonder eerst een ingebrekestelling te sturen, rechtstreeks bezwaar maken bij het bestuursorgaan tegen het niet tijdig beslissen op uw Wob-verzoek.

Wat kan een bestuursorgaan doen om een termijnoverschrijding te voorkomen?

Rest de vraag wat de mogelijkheden zijn voor een bestuursorgaan om te voorkomen dat er van termijnoverschrijding sprake is. Een bestuursorgaan dat wil voorkomen de beslistermijn te overschrijden, kan proberen deze te verlengen of op te schorten. Wij zien de volgende mogelijkheden, waarbij niet alleen de Awb-bepalingen maar ook de bijzondere regelingen van belang zijn.

1. Bestuursorganen hebben in bepaalde gevallen de mogelijkheid om de beslistermijn die geldt voor behandeling van een aanvraag te verlengen. Afhankelijk van de specifieke regeling kan het bestuursorgaan deze verlengingsmogelijkheid ook in de huidige situatie gebruiken. Indien de COVID-19 problematiek ten tijde van de eerste verlenging niet voorzien was, kan het bestuursorgaan mogelijk een tweede keer verlengen. Van iedere verlenging moet mededeling worden gedaan aan de aanvrager. Belangrijk voorbeeld voor de praktijk is de omgevingsvergunning waarop de reguliere voorbereidingsprocedure van toepassing is. Hiervoor geldt dat een bestuursorgaan de beslistermijn van acht weken slechts eenmalig met hooguit zes weken kan verlengen (artikel 3.9 lid 2 Wabo). Aan gebruikmaking van deze verlengingsmogelijkheid zijn geen inhoudelijke eisen gesteld; de huidige situatie kan aanleiding geven tot verlenging. Wel moet het bestuursorgaan de verlenging motiveren en bekendmaken (artikel 3.9 lid 2 Wabo).
2. Als de mogelijkheid van het verlengen van de beslistermijn niet (meer) openstaat, kan een bestuursorgaan de aanvrager van een besluit vragen om in te stemmen met het tijdelijk opschorten van een beslistermijn (**artikel 4:15 lid 2 sub a**). Een beslistermijn wordt opgeschort als er door de aanvrager uitdrukkelijk schriftelijk toestemming is gegeven of als dat zonder twijfel moet worden afgeleid uit de gang van zaken. Een e-mail van de aanvrager volstaat. Van belang is dat de toestemming moet zijn gegeven voordat de beslistermijn verstrijkt. Toestemming achteraf leidt er niet toe dat de beslistermijn herleeft.

3. Tot slot schrijft de Algemene wet bestuursrecht voor dat beslistermijnen worden opgeschort als het bestuursorgaan “door overmacht niet in staat is een beschikking te nemen” (**Artikel 4:15 lid 2 sub c**). Het bestuursorgaan is in zo een geval verplicht hier zo snel mogelijk een melding van te doen. Het is niet zeker of de coronacrisis als overmacht kwalificeert. Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat sprake is van overmacht als er geen besluit kan worden genomen door onvoorziene omstandigheden buiten het toedoen van de overheid en die ook buiten zijn risicosfeer liggen. Gedacht moet worden aan bijvoorbeeld een brand of overstroming op het gemeentehuis waardoor de ambtenaren hun werk niet meer kunnen doen. In de **wets-geschiedenis** wordt ook vermeld dat ziekteverzuim, voorzienbare pieken in het werkaanbod of problemen van administratieve of organisatorische aard geen beroep op overmacht rechtvaardigen, ook niet als deze problemen van structurele aard zijn. Hieruit zou men kunnen opmaken dat de coronacrisis niet als overmacht kwalificeert. Maar de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport denkt daar anders over. In een **brief aan de Tweede Kamer** liet hij weten dat de beslistermijnen van alle Wob-verzoeken aan zijn ministerie die gaan over de coronacrisis tijdelijk worden opgeschort vanwege overmacht. Voor alle andere Wob-besluiten en, naar wij aannemen, andere besluiten van de Minister zullen de beslistermijnen nog wel onverkort gelden. Ook de Afdeling advisering van de Raad van State schreef recentelijk **in een advies** aan initiatiefnemers van een wetsvoorstel dat sprake kan zijn van overmacht in een crisis zoals hier aan de orde. Maar het blijft onzeker of opschorting vanwege overmacht ook stand zou houden bij een bestuursrechter. Onze inschatting is dat de coronacrisis in ieder geval niet in alle gevallen een beroep op overmacht kan rechtvaardigen. In veruit de meeste gevallen zullen bestuursorganen gewoon tijdig besluiten moeten nemen. Op verschillende websites is te lezen dat het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een gedragslijn zal publiceren waarin wordt in gegaan op de vraag wanneer er sprake kan zijn van overmacht. Dit zou voor de praktijk handvatten kunnen bieden. Vooralsnog is onduidelijk of en zo ja wanneer die gedragslijn zal worden gepubliceerd.

Contracten en abonnementen

Contracten en corona: mogelijke moeilijkheden

Door de uitbraak van het coronavirus ondervindt nagenoeg iedereen moeilijkheden met contracten. Zo spelen bij consumenten vragen over hun abonnementen en bijbehorende rechten. Kan het voor mkb'ers het lastig zijn om hun contractuele verplichtingen na te komen, bijvoorbeeld omdat hun toeleveranciers niet kunnen leveren of door financiële en/of personele problemen. En ondervinden instellingen contractuele moeilijkheden bij geplande evenementen. Zoals een middelbare school die met een grote groep een (soms al betaalde) eindexamenreis had gepland maar die vanwege de (buitenlandse) overheidsmaatregelen moeilijk doorgang kan vinden in de geplande vorm. Ook zzp'ers ondervinden moeilijkheden, omdat bedrijven in deze moeilijke economische tijd opdrachten met hen opzeggen of tijdelijk stopzetten. Tenslotte komen er bij al deze partijen vragen omhoog over het wel of niet nakomen van hun contractuele verplichtingen in het licht van het beleid van de Nederlandse overheid de afgelopen en komende periode op het gebied van hun 'exit-strategie'. Deze Q&A probeert antwoord te geven op enkele relevante vragen voor consumenten, mkb'ers, zzp'ers en (publieke) instellingen.

Contractuele verplichtingen in Nederland

Het uitgangspunt van het Nederlands contractenrecht is dat contractpartijen hun overeenkomst moeten nakomen. Dit geldt zowel voor consumenten als bedrijven. Als een van de partijen zijn verplichtingen uit de overeenkomst niet nakomt, kunnen andere partijen dit alsnog van deze partij eisen. Als gevolg van de COVID-19 pandemie, de bijbehorende overheidsmaatregelen en economische gevolgen van beiden kunnen of willen veel partijen hun gesloten overeenkomsten niet nakomen. Volgens het contractenrecht kan dat alleen, naast dat partijen er onderling samen uit kunnen komen, als sprake is van 'overmacht' of van 'onvoorziene omstandigheden':

- **Overmacht:** een partij kan zijn verplichtingen niet (tijdig) nakomen vanwege omstandigheden die deze partij niet zelf heeft veroorzaakt; en
- **Onvoorziene omstandigheden:** een partij wil zijn verplichtingen niet meer nakomen omdat omstandigheden zijn ontstaan waar tijdens het afsluiten van het contract geen rekening mee is gehouden.

Een beroep op deze mogelijkheden kan onder meer leiden tot:

- **Opschorting:** de verplichtingen van partijen over en weer worden gepauzeerd, omdat een van de partijen de verplichtingen niet nakomt; of
- **Ontbinding:** een contractpartij komt zijn verplichtingen niet na, waardoor de andere contractpartij het contract (voortijdig) kan beëindigen.

Hieronder staat per mogelijkheid uitgelegd in welke situatie dat kan en wat de gevolgen zijn.

Wanneer kan ik mij beroepen op overmacht en wat zijn de gevolgen?

Iemand kan zich beroepen op overmacht wanneer het feitelijk, fysiek of wettelijk onmogelijk is om het contract na te komen. Die onmogelijkheid moet vervolgens niet de schuld zijn van deze partij, of op grond van de wet of op een andere manier voor zijn risico komen. Denk bijvoorbeeld aan het niet kunnen nakomen als gevolg van een natuurramp. De vrachtwagenchauffeur kan bijvoorbeeld niet meer rijden, omdat de wegen zijn vernield.

Een overmachtssituatie die kan ontstaan als gevolg van de huidige maatregelen speelt bijvoorbeeld in de horeca. Denk aan horecaondernemers die grootschalige feesten moeten cancelen of uitstellen, omdat de ondernemers bij een dergelijke feesten binnen de horecagelegenheid de overheidsmaatregel van 1,5 meter afstand niet voldoende kunnen waarborgen. De vraag die dan speelt, is of de organisator van het feest ten opzichte van de eigenaar van de horecagelegenheid de naleving van het contract kan afdwingen. Of dat het geval is hangt af van wat in het specifieke contract is afgesproken over overmacht. Verder is er op dit moment in de horeca weer meer mogelijk en is het beleid vooral regionaal georganiseerd, waardoor het vaststellen van overmacht des te meer een grijs gebied is. Het is daarom voor ondernemers in de horeca van belang om nauwkeurig de verplichtingen uit het contract naast de (nieuwe) maatregelen van de overheid of gemeente te leggen.

Op deze manier kunnen ondernemers bepalen of zij, eventueel door in overleg met de wederpartij contractuele aanpassingen te doen, hun verplichtingen uit het contract kunnen nakomen.

Het is in algemene zin lastig te bepalen of nakoming daadwerkelijk onmogelijk is, omdat het steeds afhankelijk is van de specifieke omstandigheden van het geval en het toepasselijke contract. Over het algemeen geldt wel dat een financiële overweging een beroep op overmacht niet rechtvaardigt. Als bijvoorbeeld een elektronicaleverancier (onder een bestaand contract voor een vaste prijs) geen monitoren wil leveren omdat door COVID-19 de inkoopprijs van monitoren explosief is gestegen geldt dat niet als een overmachtssituatie.

De gevolgen van een succesvol beroep op overmacht zijn:

- dat de partij die zich daarop beroept, haar eigen verplichtingen niet hoeft na te komen en niet aansprakelijk is voor schade die de andere partij lijdt.
- dat degene die een beroep doet op overmacht indien gewenst de overeenkomst kan ontbinden. Dat betekent dat het contract tussen partijen niet meer geldt, en dat ze de prestaties die ze al hebben verricht (zoals bijvoorbeeld een betaling) weer ongedaan moeten maken. Wanneer het ongedaan maken niet mogelijk is, vanwege de aard van de geleverde prestatie (zoals een al gekapte boom), dan moeten waarde van de prestaties over en weer worden vastgesteld en onderling worden afgerekend.

Moet wel ik betalen voor een goed of dienst, ondanks dat mijn wederpartij het goed of de dienst niet kan leveren?

Als de ene partij de overeenkomst niet nakomt, hoeft de andere partij zijn verplichting ook niet na te komen en kan deze zijn prestatie (bijvoorbeeld de betaling) opschorten. De opschorting moet wel proportioneel zijn. Ook kan een beroep op ontbinding van de overeenkomst behulpzaam zijn.

Bij het vermoeden of de vrees dat de leverancier, opdrachtnemer of wederpartij vanwege bijvoorbeeld een quarantaineplicht en/of ziekte bij meerdere werknemers, financiële problemen of overheidsmaatregelen, niet (tijdig) aan zijn verplichtingen kan voldoen, is het raadzaam om een aanmaning te sturen om de overeenkomst binnen een redelijke termijn na te komen. Als de wederpartij de overeenkomst vervolgens niet binnen de gegeven termijn nakomt, of aangeeft inderdaad de verplichtingen niet te kunnen nakomen, kan de overeenkomst worden ontbonden. Volgens de wet is ontbinding alleen mogelijk als de omstandigheden dit rechtvaardigen. Dit is bijvoorbeeld niet het geval bij ontbinding van de koop van een auto omdat vanwege de COVID-19 pandemie de autodealer enkele reserveonderdelen niet op tijd kan leveren. Een beroep op ontbinding begint met het sturen van een ontbindingsbrief naar de betreffende wederpartij. Mocht zij niet akkoord gaan, dan is de gang naar de rechter de volgende stap.

Tot slot. Het komt soms voor dat een leverancier, opdrachtnemer of wederpartij annuleringskosten in rekening brengt na ontbinding van de overeenkomst. Dit is niet toegestaan – ondanks dat dit in de overeenkomst staat. Vanaf het moment van ontbinding bestaan de rechten en verplichtingen uit de overeenkomst namelijk niet meer en kan een leverancier, opdrachtnemer of wederpartij op grond van diezelfde overeenkomst dus ook geen annuleringskosten in rekening brengen.

Wanneer is er sprake van onvoorziene omstandigheden?

Als een beroep op overmacht onmogelijk is, kan de regeling van onvoorziene omstandigheden uitweg bieden. Bij onvoorziene omstandigheden kan een partij de verplichte prestatie onder het contract feitelijk wel leveren, maar is het verrichten van deze prestatie (economisch) zeer bezwaarlijk. Bijvoorbeeld omdat omstandigheden zijn ontstaan waar tijdens het afsluiten van het contract geen rekening mee is gehouden. Denk hierbij aan een camping die een contract heeft met een reisorganisatie om een grote groep van duizend scholieren op de camping te ontvangen en voor hen een programmering uit te voeren. De camping is met de juiste maatregelen mogelijk feitelijk in staat om de verplichtingen ten aanzien van de reisorganisatie uit te voeren. Vanwege COVID-19 en de overheidsmaatregelen moeten er echter veel maatregelen worden genomen om de groep te kunnen ontvangen en de programmering uit te kunnen voeren, zonder dat de camping in strijd handelt met de overheidsmaatregelen. Hierdoor kan een beroep op nakoming door de reisorganisatie richting de camping eventueel economisch bezwaarlijk zijn. Bedenk hierbij wel dat de overheidsmaatregelen aan de hand van de 'exitstrategie' in toenemende mate versoepelen. Een beroep op het standpunt dat nakoming (economisch) bezwaarlijk is, zal de rechter minder snel honoreren naarmate de overheidsmaatregelen versoepelen.

Een beroep op onvoorziene omstandigheden start met een verzoek bij de rechter. Bij een succesvol beroep op onvoorziene omstandigheden kan de rechter het contract wijzigen of ontbinden. De rechter heeft hierbij grote vrijheid: de wijziging of ontbinding kan geheel of gedeeltelijk, en tijdelijk of blijvend worden uitgesproken. Ook kan de rechter de partijen verplichten om het contract te heronderhandelen. Het is overigens goed om te weten dat de rechter in het verleden terughoudend was bij het toekennen van een beroep op onvoorziene omstandigheden. Zo werd tijdens de kredietcrisis ook een beroep gedaan op deze bepaling, maar vaak zonder succes.

Tot slot is het belangrijk om te realiseren dat de huidige coronacrisis ook invloed heeft op nieuw overeengekomen contracten. Als partijen vanwege coronagerelateerde omstandigheden in de toekomst een overeenkomst niet meer kunnen nakomen, slaagt een beroep op onvoorziene omstandigheden waarschijnlijk niet snel. De kans is namelijk klein dat de specifieke omstandigheden bij het aangaan van het contract niet waren voorzien.

Ik betaal maandelijks voor verschillende abonnementen. Kan ik de betaling van mijn abonnementen stopzetten en zo ja, onder welke voorwaarden?

In principe geldt dat abonnementen, en daarmee de betalingsverplichting, tijdens deze periode gewoon doorlopen. Opzeggen van het abonnement kan alleen onder de geldende voorwaarden.

Echter, veel bedrijven waren door het coronavirus in ieder geval nog tot 1 juni 2020 gedwongen dicht. Voor sportscholen was het bijvoorbeeld zelfs tot 1 juli 2020 verboden om binnen in de sportschool mensen te ontvangen. Andere bedrijven leveren vanwege de coronacrisis en overheidsmaatregelen mogelijk nog steeds geen diensten, of zullen dat in de toekomst niet kunnen doen wanneer de maatregelen weer worden aangescherpt. Wanneer uw abonnement in de tussentijdse periode doorliep of nog steeds doorloopt zonder in ruil daarvoor een dienst te ontvangen, zorgt dit voor recht op compensatie. Deze compensatie kan bestaan uit het (tijdelijk) stopzetten van toekomstige betalingen of terugvorderen van al gedane betalingen. In de praktijk worden er ook tegoedbonnen of andere tegemoetkomingen aangeboden ter compensatie. Hier hoeft u niet mee akkoord te gaan.

Het coronavirus is een uitzonderlijke situatie. Het is daarom niet altijd redelijk om een beroep te doen op het stopzetten of terugvorderen van betaling. Probeer eerst samen met de verstrekker van het abonnement te kijken naar een passende oplossing. Uiteraard geldt hierbij dat als de wederpartij de overeenkomst niet nakomt, er geen wederzijdse verplichting bestaat om de overeenkomst na te komen.

Verder bieden enkele sportscholen of andere bedrijven alternatieve vormen van een abonnement aan. Zo bieden sportscholen nu abonnementen aan waarbij je geen volledige toegang tot de sportschool hebt, maar waarbij je een buiten-les hebt of een tijdslot moet boeken om binnen te kunnen sporten. Bedenk hierbij dat deze alternatieve vormen waarschijnlijk niet gelijkwaardig zijn aan het abonnement waarvoor je oorspronkelijk een contract hebt afgesloten. Wederom geldt voor deze alternatieve vormen dus dat je hier niet mee akkoord hoeft te gaan. Doe je dit wel, dan heb je eventueel recht op compensatie. Dit is afhankelijk van je afgesloten contract en de omstandigheden van het geval.

Deze uitgangspunten gelden ook voor de situatie waarin een contract is aangegaan om in de toekomst voor een bepaalde periode een dienst te ontvangen. Denk bijvoorbeeld aan een grootschalig (indoor) sportabonnement voor de maanden september en oktober.

Ik heb een kaartje gekocht voor een evenement. Kan ik mijn geld terugkrijgen als het evenement wordt afgelast?

De coronacrisis heeft grote gevolgen voor de evenementenbranche. Vanaf 1 juli 2020 is het weer mogelijk om een vergunning voor een evenement aan te vragen, maar gezien de overheidsmaatregelen op het gebied van afstand houden en voorkomen van groepsvorming is het hoogst onzeker in hoeverre het weer mogelijk is om evenementen te laten plaatsvinden. Bovendien waren alle vergunningsplichtige evenement-en tot en met ongeveer half augustus verboden, omdat de overheid aangaf dat het minstens 6 weken zou gaan duren om een antwoord te kunnen geven op vergunningsaanvragen. Hierdoor zijn veel evenement-en, zoals festivals, concerten en lezingen, afgelast. Voor veel consumenten die toegangsbewijzen voor evenementen hebben gekocht is vervolgens de vraag of zij hun geld terug kunnen krijgen.

Wanneer een evenement gepland stond of staat voor de periode tot en met half augustus is het waarschijnlijk dat de organisator een beroep kan doen op overmacht, zie daarvoor hieronder. Voor de periode na half augustus is dit nog onzeker, gezien de onzekerheid over het beleid van de overheid bij het beoordelen van vergunningsaanvragen. Een beroep op overmacht heeft tot gevolg dat de organisator zijn eigen verplichtingen niet hoeft na te komen. Echter, wanneer de organisator een beroep doet op overmacht en het evenement annuleert of uitstelt, kan de consument de overeenkomst over de koop van het toegangsbewijs ontbinden. Vervolgens heeft de consument recht op geld terug van de organisator voor het gekochte toegangsbewijs, inclusief eventueel betaalde reserverings- en/of servicekosten. Een beroep op ontbinding kunt u starten door een ontbindingsbrief te sturen en mocht de organisatie niet akkoord gaan, dan kunt u naar de rechter.

De praktijk laat verder zien dat organisatoren verschillende oplossingen aandragen. Zo verplaatsen organisatoren het evenement, bieden zij bijvoorbeeld een voucher aan of blijft uw toegangsbewijs geldig voor een volgende editie. Met deze mogelijkheden hoeft u niet akkoord te gaan. Omdat u recht had op een evenement dat zou plaatsvinden op een specifieke datum, komt de organisator de overeenkomst niet na. Hierdoor kunt u de overeenkomst ontbinden en heeft u recht op geld terug.

In de huidige tijden worden veel grote en kleine organisatoren hard geraakt door de coronacrisis. U zou dit mee kunnen nemen in uw overweging om toch akkoord te gaan met een alternatief voorstel van de organisator of om de aankoop van uw toegangsbewijs als een donatie te zien aan de organisator.

Als organisator heb ik vanwege de overheidsmaatregelen mijn evenement(en) afgelast. Wat zijn mijn rechten en verplichtingen?

Algemeen

Vanwege de eerdere en/of huidige overheidsmaatregelen heeft u als organisator uw evenement afgelast. Afgelastingen en bijbehorende gevolgen treffen en treffen niet alleen de grotere festivalorganisatoren, maar ook vooral kleinere organisatoren zoals toneelgroepen en concertlocaties. Bij de organisatie van een evenement zijn veel partijen betrokken, zoals onder meer leveranciers van hardware en voedselwaren, podiumbouwers, artiesten én de kopers van een ticket. Ook kunt u hierbij denken aan de situatie waarbij u als organisator niet één evenement organiseert, maar over een bepaalde periode een doorlopend evenement organiseert. Bijvoorbeeld het doorlopend organiseren van sportlessen in grote groepen voor kinderen of volwassenen.

Door eerdere en/of huidige overheidsmaatregelen was u verplicht om uw evenement te annuleren, waardoor de kans groot is dat u een beroep kunt doen op overmacht. Toch blijft dit ook afhankelijk van uw contract, omdat u bij overeenkomst kunt afwijken van de wettelijke definities en gevolgen van overmacht. Verder versoepelen de komende tijd de overheidsmaatregelen aan de hand van het 'spoorboekje' in toenemende mate. Dit beïnvloedt ook de mogelijkheid van u om een beroep op overmacht te doen. Bekijk daarom goed of het houden van uw evenement nog feitelijk, fysiek of wettelijk onmogelijk is onder de huidige overheidsmaatregelen.

Verder zijn uw overige rechten en verplichtingen afhankelijk van het toepasselijke contract en de verzekeringen die u als organisator hebt afgesloten. Hieronder gaan we in op de rechten en verplichtingen ten opzichte van enkele betrokken partijen bij een afgelast evenement.

Moet ik mijn leveranciers betalen?

Waarschijnlijk heeft u als organisator van een evenement een overeenkomst met verschillende leveranciers. U huurt bijvoorbeeld een geluidinstallatie en bestelt catering voor uw evenement. Ondanks dat u vanwege de overheidsmaatregelen (met een beroep op overmacht) uw festival heeft afgelast of uitgesteld, blijven deze afzonderlijke leveranciersovereenkomsten bestaan.

Indien de leverancier wel in staat is om bijvoorbeeld de geluidsinstallatie te leveren, ontstaat er een lastige situatie. De leverancier kan dan namelijk de dienst of het goed leveren, maar u bent niet in staat om de dienst of het goed te ontvangen. In principe moet u de verplichtingen onder het contract nakomen en dus uw leveranciers betalen. Dit uitgangspunt is afhankelijk van de overeenkomst en algemene voorwaarden die u gesloten heeft met uw leveranciers. Eventueel bevat uw overeenkomst bepalingen over de situatie waarin het evenement is afgelast of uitgesteld.

Als uw prestaties onder het contract bestaan uit het ontvangen van en betalen voor de dienst of het goed, dan kunt u in de hierboven situatie mogelijk een beroep doen op overmacht. De overheidsmaatregelen zijn waarschijnlijk de reden dat u de prestatie van de leverancier niet kan ontvangen. Hierdoor valt het niet kunnen ontvangen van de prestatie van de leverancier u mogelijk niet toe te rekenen. Het is op voorhand lastig om te bepalen of u als ontvanger van de prestatie in dergelijke situaties een beroep kunt doen op overmacht. Dit hangt steeds af van de specifieke omstandigheden van het geval en het toepasselijke contract. Daarnaast bespreken wij hierboven al dat het van belang is om te bekijken of het doen van een beroep op overmacht nog mogelijk is onder de huidige versoepelde overheidsmaatregelen.

In algemene zin kunt u uiteraard overwegen om nogmaals in overleg te treden met de leverancier. Dan kunt u de mogelijkheden bekijken voor een oplossing. Denk bijvoorbeeld aan het verplaatsen van de datum van levering naar de nieuwe datum van het evenement.

Moet ik de locatiehuur betalen?

In relatie tot de partij van wie u de locatie huurt voor uw evenement bestaat mogelijk een soortgelijke situatie als hierboven beschreven. Onder de overeenkomst met uw verhuurder bestaat uw verplichting waarschijnlijk uit het betalen van het huurbedrag en in gebruik nemen van de locatie. De verplichting van de verhuurder bestaat uit het ter beschikking stellen van de locatie. De verhuurder is nog in staat om de locatie beschikbaar te stellen, maar u kunt deze locatie niet afnemen vanwege de huidige overheidsmaatregelen.

In principe moet u de verplichtingen onder het contract nakomen en dus betalen voor de locatie. Dit uitgangspunt is afhankelijk van de overeenkomst en algemene voorwaarden die u gesloten heeft met uw verhuurder. Eventueel bevat uw overeenkomst bepalingen over de situatie waarin het evenement is afgelast of uitgesteld.

Verder is het in deze situatie van belang om te inventariseren of de verhuurder de locatie onder de huidige overheidsmaatregelen überhaupt nog kan en/of mag verhuren. Zo niet, dan is duidelijk dat de verhuurder niet kan nakomen en hoeft u dat dus ook niet te doen.

Kan de verhuurder de locatie wel ter beschikking stellen, dan is het raadzaam om te onderzoeken of u zich mogelijk kan beroepen op overmacht. Dit hangt wederom af van de specifieke omstandigheden van het geval, waar met name van belang is of het voor u feitelijk en/of wettelijk onmogelijk is om de prestatie van de wederpartij te ontvangen.

Verder kunt u in overleg treden met de locatieverhuurder om eventueel de huur van de locatie te verplaatsen naar een andere datum.

Moet ik het geld teruggeven aan degenen die een ticket hebben gekocht?

In het geval van een evenement of in het geval van een doorlopende activiteit (zoals het verzorgen van wekelijkse sportlessen) sluit u als organisator een overeenkomst met de koper van een toegangsbewijs. Onder deze overeenkomst bent u verplicht om een evenement of activiteit te hosten op de geplande datum(s) en heeft u recht op de prijs van het toegangsbewijs. De koper van het toegangsbewijs is verplicht de prijs daarvoor te betalen in ruil voor het recht om het evenement op de geplande datum bij te wonen. Verdere verplichtingen tussen u als organisator en de koper van een toegangsbewijs kunnen in de algemene voorwaarden zijn geformuleerd.

U kunt als organisator waarschijnlijk een beroep doen op overmacht jegens de koper van een toegangsbewijs, wanneer u bovenstaande verplichting niet kunt nakomen vanwege de huidige overheidsmaatregelen. Vervolgens zou u op die grond het evenement kunnen annuleren of uitstellen. Hierboven bespraken wij al dat het van belang is om te bekijken of het doen van een beroep op overmacht nog mogelijk is onder de huidige versoepelde overheidsmaatregelen.

Na een beroep op overmacht bent u in beginsel niet verplicht om de consument het bedrag van de ticketaankoop terug te betalen of verdere schade te vergoeden. Dit hangt af van omstandigheden van het geval en de gehanteerde algemene voorwaarden. In de algemene voorwaarden kunt u bijvoorbeeld een andere definitie van overmacht hebben geformuleerd. Ook kunnen de algemene voorwaarden andere gevolgen voor overmacht hebben bepaald dat de wet voorschrijft.

Een consument heeft echter wel het recht om de overeenkomst te ontbinden, wanneer u zich als organisator op overmacht beroept en het evenement annuleert of uitstelt. Een beroep op ontbinding wordt gestart door een ontbindingsbrief en mochten partijen er niet uitkomen, dan kan één van de partijen, of allebei, naar de rechter. Indien een beroep op ontbinding slaagt (bijvoorbeeld doordat partijen akkoord gaan of omdat de rechter dit beslist), bent u als organisator gehouden om de prijs van het toegangsbewijs aan de consument terug te betalen. Hierbij is het weer van belang dat u de door u gehanteerde algemene voorwaarden goed bestudeert. Bekijk wat er is opgenomen over de wijze en termijn van terugbetaling van de ticketprijs in geval van annulering of uitstel van het evenement (vanwege overmacht). De terugbetaling dient binnen een redelijke termijn plaats te vinden.

Deze roerige tijden zullen ongetwijfeld een negatief effect hebben op de omzet en het voortbestaan van een onderneming of leverancier van diensten. Wellicht kunnen partijen daarom ook overwegen om na te denken over alternatieve oplossingen. Zo kan een organisator bijvoorbeeld de consument de keuze geven om het ticket te behouden voor toegang tot een later evenement, of kan zij de consument vragen de ticketprijs om te zetten in een donatie. Let op, de consument hoeft hier niet mee akkoord te gaan en kan zijn recht op terugbetaling desnoods afdwingen bij de rechter.

Praktische take-aways

Bekijk wat uw verplichtingen en rechten zijn onder het bestaande contract of de toepasselijke algemene voorwaarden:

- a) Staat er een overmachtsclausule in het contract?
- b) Wanneer is er sprake van overmacht volgens zo een clausule?
- c) En wat zijn de gevolgen van een beroep op overmacht?
- d) Heeft u de verplichting om melding te maken van het feit dat u niet (op tijd) uw verplichtingen kunt nakomen?

Overige suggesties zijn:

- e) Documenteer of (en zo ja, hoe) COVID-19 en de (versoepelde) overheidsmaatregelen het onmogelijk of lastig maken om uw verplichtingen na te komen.
- f) Heeft u een verzekering afgesloten of heeft de contractspartij dit gedaan? Denk hierbij aan een aansprakelijkheidsverzekering, annuleringsverzekering, evenementenverzekering of een kredietverzekering. Dit is relevant indien u geen beroep kunt doen op overmacht, dan wel u er niet uitkomt met uw contractspartij, waardoor de financiële verplichtingen dus blijven bestaan.

- Het is goed om ook dit te checken.
- g) Bekijk of u in gesprek kunt treden met uw wederpartij. Wellicht komen jullie er samen uit.
 - h) Indien er nieuwe afspraken zijn gemaakt na heronderhandeling, documenteer deze goed.

5.

Hypotheeken, krediet, huur, borgstelling en tegemoetkoming

Hypotheek

?

Welke gevolgen heeft het coronavirus voor mijn hypotheekbetaling?

Het coronavirus heeft impact op het inkomen van veel mensen. Mogelijk heeft u vragen over uw maandelijkse vaste lasten, zoals hypotheek, en of u deze kunt blijven betalen.

Verschillende banken schieten hypotheekbetalers in financiële nood te hulp. Deze banken hebben **besloten** om kleinere ondernemingen onder voorwaarden voor drie maanden uitstel van aflossing of de mogelijkheid tot verlaging van het maandbedrag te bieden op hun lopende leningen.

Ook voor consumenten zijn er mogelijkheden. Kijk vooral naar de individuele banken voor specifieke regelingen, dan wel Q&A's.

Banken hebben over het algemeen een speciale Corona page op hun website. Raadpleeg die vooral om te bezien of er mogelijkheden zijn om de betaling van rente en aflossing – onder voorwaarden – op pauze te zetten.

Uitstel van betaling kan gevolgen hebben voor renteaftrek. Voor hypotheeken afgesloten na 2012 is verplicht aflossen namelijk een vereiste om in aanmerking te komen voor renteaftrek. De overheid maakt een uitzondering voor uitstel van afbetaling in verband met de coronacrisis. De betaalde rente in 2020 blijft onder voorwaarden aftrekbaar. Klik [hier](#) voor de voorwaarden en de gevolgen van de betaalpauze.

Koninklijke Horeca Nederland heeft een modelbrief gericht aan banken opgesteld voor ondernemers met een hypotheek op een horecagelegenheid. In deze modelbrief wordt aandacht gevraagd voor de uitzonderlijke situatie waar u als horecaondernemer in bent beland en het verlies van omzet als gevolg daarvan. De brief kan gebruikt worden om een aflossingsregeling aan te vragen voor uw hypotheek. Klik [hier](#) voor de modelbrief.

Krediet

?

Ik heb een aantal producten gekocht en ik heb voor de aanschaf van deze producten een consumentenkrediet aangevraagd. Kan ik uitstel van betaling krijgen?

Bij verschillende banken geldt dat mensen die een consumptief krediet hebben aangevraagd en nu financiële problemen ondervinden als gevolg van het coronavirus uitstel van betaling kunnen aanvragen.

Banken hebben over het algemeen een speciale Corona page op hun website. Raadpleeg die vooral om te bezien of er mogelijkheden zijn om de betaling van rente en aflossing – onder voorwaarden – op pauze te zetten.

Het Kabinet heeft daarnaast de maximale kredietvergoeding tijdelijk verlaagd van 14% naar 10% op jaarbasis. De tijdelijke maatregel ging in op 10 augustus jl. en loopt tot 1 maart 2021, met mogelijke verlenging met maximaal zes maanden. Deze maatregel zorgt ervoor dat consumenten tegen lagere maandlasten geld kunnen lenen voor consumptieve uitgaven in deze moeilijke economische tijd. De regeling is van toepassing op nieuw afgesloten leningen door consumenten en op nieuwe opnames binnen de kredietlimiet van doorlopende kredieten die al afgesloten zijn.

BKR-Registratie

?

Krijg ik een negatieve BKR-registratie als ik gebruik maak van een betaalregeling en wat heeft dat voor gevolgen?

Bestaande BKR-registraties veranderen niet. Als je reeds een BKR-registratie én een betalingsachterstand had en daarbovenop een van de betaalregelingen uit voorgaande vragen hebt afgesproken met je kredietverstrekker, dan meldt je kredietverstrekker de betaalregeling aan de stichting BKR.

Een negatieve BKR-registratie blijft 5 jaar staan in het registratieoverzicht. Een eventuele toekomstige kredietverstrekker kijkt naar deze negatieve registratie, je bestaande leningen, je inkomsten en je vaste lasten om te kunnen beoordelen of een nieuwe lening past bij jouw financiële situatie. Een negatieve registratie kan tot gevolg hebben dat de kredietverstrekker oordeelt dat het onzeker is of jij een toekomstige lening kan terugbetalen.

Hierdoor kan de kredietverstrekker besluiten om lager of zelfs helemaal geen krediet te verstrekken, waardoor het bijvoorbeeld lastig wordt om in de toekomst een nieuwe hypotheek af te sluiten.

De coronacrisis is een uitzonderlijke situatie, waardoor er een uitzondering is gemaakt voor betalingsachterstanden in verband met een corona-betaling. Als er nog geen sprake was van een betalingsachterstand en je een corona-betaling hebt afgesproken met je kredietverstrekker, dan wordt de betalingsachterstand als gevolg van een betaling in principe niet gemeld. Melding vindt alleen plaats als de betaling je hypotheek betreft en de betaling minimaal vier maanden duurt. Sommige kredietverstrekkers melden een betalingsachterstand automatisch, maar dit is volgens het BKR in deze situatie eerder een uitzondering. Neem bij vragen contact op met je kredietverstrekker.

Huur

Ik ben een particuliere huurder en ik ben mijn inkomsten kwijtgeraakt. Welke gevolgen heeft dit voor de betaling van mijn huur?

Inkomstenderving heeft in principe geen gevolgen voor de betaling van uw huur. U bent nog steeds verplicht om maandelijks uw huurbedrag over te maken aan uw verhuurder. Er bestaat geen wettelijke grond om de huur te verlagen naar aanleiding van inkomstenderving. Ook in standaardcontracten ontbreekt een dergelijke grond. In het geval dat u door de coronacrisis niet in staat bent om de huur te betalen, is het raadzaam om in overleg te treden met uw verhuurder om een betalingsregeling af te spreken.

Het niet (meer) kunnen betalen als gevolg van inkomstenderving wordt niet snel aangemerkt als overmacht. De kans is dus – vooralsnog – niet groot dat huurders zich kunnen beroepen op overmacht om zo geen huur meer te mogen betalen, of deze eenzijdig te verlagen.

Ik ben een particuliere huurder en mijn tijdelijke huurcontract loopt binnenkort af. Hoe moet ik met deze situatie omgaan?

Op 25 april 2020 is een spoedwet over de verlenging van tijdelijke huurovereenkomsten in werking getreden. Deze spoedwet biedt een oplossing voor de situatie dat een tijdelijk huurcontract afloopt tijdens deze coronacrisis. Op basis van deze spoedwet kunt u met uw verhuurder overeenkomen om het tijdelijke huurcontract te verlengen met enkele maanden. Onder huidige wetgeving is het alleen mogelijk om een tijdelijk huurcontract te verlengen voor onbepaalde tijd. Verhuurders kunnen of willen in veel gevallen niet overgaan tot een huurcontract voor onbepaalde tijd, waarmee een aflopend tijdelijk huurcontract wordt opgezegd. De spoedwet biedt de mogelijkheid om een aflopend tijdelijk huurcontract voor bepaalde tijd te verlengen.

De wet geldt voor huurcontracten die eindigen of zijn geëindigd tussen 1 april 2020 en 30 juni 2020. Tijdelijke huurcontracten die eindigen of zijn geëindigd tussen deze periode kunnen eenmalig verlengd worden met maximaal drie maanden, zijnde tot uiterlijk 1 september 2020. Als de coronacrisis langer duurt kan de spoedwet verlengd worden. In juni 2020 is de betreffende spoedwet verlengd. Huurcontracten die uiterlijk 31 augustus 2020 aflopen, kunnen worden verlengd tot uiterlijk 1 november 2020.

Uw verhuurder hoeft het tijdelijke contract niet te verlengen als uw verhuurder voor 1 april 2020 bijvoorbeeld al afspraken had gemaakt om de woning te verkopen, te slopen of te renoveren, als uw verhuurder zelf in het huis wil gaan wonen of als u zich niet als goed huurder gedraagt.

Ik ben een (kleine) ondernemer en mijn inkomsten zijn aanzienlijk teruggelopen of in zijn geheel weggefallen. Welke gevolgen heeft dit voor de betaling van de huur van mijn bedrijfspand?

U zult ten eerste uw huurovereenkomst met de verhuurder moeten raadplegen. Hierin kan een bijzondere regeling zijn opgenomen, waarin overmachtssituaties zijn beschreven op grond van welke aanspraak gemaakt kan worden op een huurprijsvermindering of opschorting van betaling. Indien dit niet het geval is kunt u in overleg treden met uw verhuurder over eventuele huurkorting of (tijdelijke) vrijstelling van de verplichting tot huurbetaling.

Het niet (meer) kunnen betalen als gevolg van inkomstenderving wordt niet snel aangemerkt als overmacht. De kans is dus – vooralsnog – niet groot dat huurders zich kunnen beroepen op overmacht om zo geen huur meer te mogen betalen, of deze eenzijdig te verlagen.

Detailhandel Nederland roept retailers en verhuurders van vastgoed op om een gezamenlijke kortetermijnoplossing te vinden voor acute liquiditeitsproblemen van huurders en verhuurders. Zij hebben daartoe een aantal guidelines opgesteld. De guidelines vindt u [hier](#). Tevens hebben onder meer Detailhandel Nederland en enkele brancheorganisaties van vastgoedverhuurders een akkoord bereikt met betrekking tot maatregelen voor huurders in de retailsector. Kern van de afspraken vormt de mogelijkheid voor huurders om ten minste 50% van de huurbetalingsverplichtingen op te schorten voor een periode van 3 maanden. Het steunakkoord is niet bindend, maar kan als basis dienen voor afspraken op maat.

Koninklijke Horeca Nederland heeft een modelbrief gericht aan verhuurders opgesteld voor ondernemers die hun pand huren. In deze modelbrief wordt aandacht gevraagd voor de uitzonderlijke situatie waar u als horecaondernemer in bent beland (het tijdelijk sluiten van de deuren). De brief kan gebruikt worden om een tijdelijke vrijstelling aan te vragen bij de verhuurder. Klik [hier](#) voor de modelbrief.

Wat houdt de verruiming borgstelling midden- en kleinbedrijf (“BMKB”) in en wat betekent deze verruiming voor mij als ondernemer?

Het ministerie van economische zaken en Klimaat staat binnen de reguliere BMKB borg voor kredieten aan ondernemingen met minder dan 250 werknemers (fte) met een jaaronzet tot 50 miljoen euro of een balanstotaal tot 43 miljoen euro. Het borgstellingskrediet is 50% van het krediet dat de financier verstrekt. De verruiming houdt in dat de omvang van het borgstellingskrediet verhoogd wordt van 50% naar 75%. Ter aanvulling op deze maatregel heeft het kabinet besloten om de premie voor de verruimde BMKB-regeling te verlagen. Daarnaast wordt het garantiebudget van de BMKB verhoogd van de beschikbare 765 miljoen euro naar 1,5 miljard euro. Verder wordt de looptijd van een krediet verlengd tot vier jaar en wordt er voor toegang tot de regeling gebruik gemaakt van een omzettoets in plaats van een uitgebreide liquiditeitsprognose. Zie voor meer informatie het bericht op [rijksoverheid.nl](#).

Veel MKB-bedrijven maken gebruik van niet-bancaire financiers. Deze niet-bancaire financiers kunnen zich accrediteren, waarna zij ook gebruik kunnen maken van de verruimde BMKB-regeling. Voor u als ondernemer in het MKB betekent dit dat u de mogelijkheid heeft om sneller en meer geld te lenen, zodat u kunt blijven voldoen aan uw betalingsverplichtingen. Zo kunt u de inkomsten die u door het coronavirus misloopt (deels) compenseren. Lenen kan in de vorm van het aangaan van een nieuwe lening, een nieuw rekening courant krediet of een verhoging van het bestaand rekening courant krediet.

De regeling geldt ook voor zzp'ers, mits zij een rechtspersoon (eenmanszaak, vof of bv) bezitten. De regeling is niet van toepassing op ondernemingen die niet vallen onder de MKB-definitie en op natuurlijke personen. Ook zijn bepaalde bedrijfspgroepen en financieringsdoelen (bijvoorbeeld bedrijven in de financiële sector, vastgoed en publieke gezondheidszorg) uitgesloten van de regeling. Klik [hier](#) voor de specifieke verruimde regeling borgstellingskrediet voor de landbouw.

Ondernemers die van de regeling gebruik willen maken kunnen zich melden bij hun kredietverstrekker. De BKMB blijft tot 1 april 2021 beschikbaar.

Wat houdt de Garantie Ondernemersfinanciering in en wat betekent deze regeling voor mij als ondernemer?

De regeling Garantie Ondernemersfinanciering (“GO”) is bedoeld voor Mkb'ers en grote bedrijven die lastig bij de bank terecht kunnen. De overheid staat met de GO garant voor bankleningen en bankgaranties. Het MKB en grote bedrijven kunnen zo onder andere gemakkelijker bankleningen aangaan. De GO bestond al, maar is net als de BMKB-regeling in verband met de coronacrisis versoepeld. De versoepeling houdt in dat het garantiepercentage op bankleningen en bankgaranties en het totale garantiëplafond voor de GO-regeling worden verhoogd. Klik [hier](#) voor meer informatie over de GO.

Ondernemers kunnen terecht bij een van de geaccrediteerde financiers, die vermeld staan op de website van RvO.

De versoepelde GO-regeling is onder voorwaarden ook toepasbaar op kredieten die zijn verstrekt in verband met de coronacrisis vanaf 24 maart 2020 tot de inwerkingtreding van de regeling.

De regeling blijft, net als de BMKB, na 1 oktober 2020 beschikbaar, vooralsnog tot 31 december 2020.

Financiële tegemoetkoming MKB

De overheid heeft besloten bepaalde ondernemers financieel tegemoet te komen. Val ik hieronder?

Via de Tegemoetkoming Ondernemers Getroffen Sectoren COVID-19 (TOGS) konden bepaalde MKB-bedrijven een tegemoetkoming van €4.000 aanvragen. De TOGS stond open voor ondernemingen in de horeca-, verzorgings- en de reisbranche en voor MKB-winkeliers, dienstverleners zoals taxi's en paramedische beroepen die niet-gecontracteerde zorg verlenen, zoals fysiotherapeuten en tandartsen. Deze regeling is vervangen door de regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten MKB (TVL) uit het tweede noodpakket. Ondernemers die voor de TOGS-regeling in aanmerking kwamen, kunnen nu gebruik maken van de TVL.

MKB-ondernemers in onder meer horeca, recreatie, evenementen, kermissen en theaters kunnen via de TVL één keer een van de hoogte van de vaste lasten en het omzetverlies afhankelijke belastingvrije tegemoetkoming aanvragen om vaste lasten te kunnen blijven betalen.

Er zijn een aantal voorwaarden verbonden aan de tegemoetkoming, waaronder een maximum van 250 werknemers en minimaal 30 procent omzetsderving. Klik [hier](#) voor de voorwaarden voor het aanvragen van de TVL tot 1 oktober 2020.

Besloten is om de belastingvrije Tegemoetkoming vanaf 1 oktober 2020, onder gewijzigde voorwaarden, door te laten lopen tot 30 juni 2021. Zo kan de TVL na deze datum worden aangevraagd voor een periode van drie maanden. Voor iedere periode moet een nieuwe aanvraag worden ingediend. Verder wordt het maximum subsidiebedrag verhoogd van €50.000 naar maximaal €90.000 per drie maanden. Ook wordt de TVL na 1 januari 2020 geleidelijk afgebouwd. Klik [hier](#) voor de voorwaarden en het aanvragen van de TVL vanaf 1 oktober 2020.

Kleinere ondernemingen.

Zijn er regelingen getroffen voor ondernemingen met een kleine financieringsbehoefte?

Ondernemers met een kleine financieringsbehoefte kunnen gebruik maken van de Klein Krediet Corona (KKC) regeling. Dit houdt in dat kleinere ondernemingen bij verschillende banken, financiers die geaccrediteerd zijn voor de BMKB-C-regeling en andere financiers die zich laten accrediteren bij RVO, een overbruggingskrediet kunnen aanvragen voor een bedrag tussen de €10.000 en €50.000 met een looptijd van maximaal 5 jaar en een maximale rente van 4%. De overheid staat voor 95% garant.

De KKC-regeling staat open voor ondernemers die voor de coronacrisis voldoende winstgevend waren, minimaal €50.000 omzetten en een inschrijving bij de KvK van voor 1 januari 2019 hadden.

Leningen die vanaf 7 mei 2020 zijn verstrekt en voldoen aan de voorwaarden van de regeling kunnen bovendien vanaf 29 mei 2020 worden geherfinancierd tegen de voorwaarden van de KKC.

De regeling blijft beschikbaar tot en met 31 december 2020.

Zijn er specifiek regelingen opgesteld voor Startups en Scale-ups die zijn getroffen door de coronacrisis?

De overheid heeft ook gedacht aan startups, scale-ups en andere innovatieve bedrijven die in de problemen dreigen te komen door de coronacrisis. Deze ondernemingen kunnen vanaf 29 april 2020 de zogenaamde Corona-Overbruggingslening (COL) aanvragen. Het kabinet heeft in totaal 300 miljoen euro beschikbaar gesteld voor leningen tussen de 50.000 en 2 miljoen euro. Op verzoek van het kabinet zullen de Regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) deze kredieten gaan verstrekken, omdat er bij deze ondernemingen meestal geen sprake is van een bankrelatie. De aanvraagperiode is verlengd tot 1 oktober 2020. Klik [hier](#) voor meer informatie over criteria en het aanvragen van de COL.

Naast de COL wordt er via het Tijdelijk Overbruggingskrediet Programma innovatieve Start- en Scale-ups (TOPSS) 100 miljoen euro beschikbaar gesteld in de vorm van converteerbare leningen. Via deze regeling worden leningen vanaf 2 miljoen euro met betrokkenheid van professionele investeerders beschikbaar gesteld. Kijk [hier](#) of je in aanmerking komt voor de regeling.

In aanvulling op voorgaande regelingen wordt de SEED Capital-regeling verhoogd, van 22 miljoen naar 32 miljoen euro. Met deze regeling verstrekt het ministerie van EZK kapitaal aan investeringsfondsen, waardoor deze fondsen innovatieve ondernemingen, waaronder startups op technologische en creatief gebied, beter kunnen ondersteunen. De aanvraagperiode is verlengd tot 1 oktober 2020. Klik [hier](#) voor het stappenplan om de SEED Capital-lening aan te vragen.

Zijn er regelingen getroffen voor kleinere non-bancair gefinancierde bedrijven die zijn getroffen door de coronacrisis?

Naast de uitbreiding van de BMKB-regeling voor non-bancaire financiers en de Klein Krediet Corona regeling, verstrekt Qredits (verstrekker van microkredieten) kredieten tot 250.000 euro aan bestaande kleine bedrijven die niet bij de bank terecht kunnen voor financiering. Het kabinet heeft aangekondigd Qredits financieel te ondersteunen, zodat Qredits voor zes maanden uitstel van aflossing met rentekorting kan bieden aan kleinere non-bancaire gefinancierde bedrijven die door de coronacrisis zijn getroffen. Daarnaast kunnen kleine ondernemers en zzp'ers die nog geen krediet hebben bij Qredits, daar terecht voor het aanvragen van een lening of overbruggingskrediet. Deze kan tot 31 december 2020 worden aangevraagd. Klik [hier](#) voor de voorwaarden.

Bestaan er naast de financiële regelingen ook nog andere voorzieningen waar het MKB op kan terugvallen in deze crisisperiode?

De stichting Ondernemersklankbord (OKB) geeft normaliter voor 150 euro professionele coaching aan het MKB. De coaching wordt verzorgd door oud-ondernemers. Het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat verhoogt de subsidie aan het OKB, zodat MKB-ondernemers die het lastig hebben door de coronacrisis gratis gebruik kunnen maken van professionele coaching. Klik [hier](#) voor meer informatie over de stichting.

Wat houdt het Nationaal groeifonds in?

Het Kabinet richt een nationaal groeifonds op met het doel om economische groei te realiseren, zodat toekomstige economische klappen opgevangen kunnen worden, zónder directe bezuinigingen.

Via het nationaal groeifonds trekt het Kabinet de komende vijf jaar 20 miljard euro uit voor investeringen in kennisontwikkeling, infrastructuur, onderzoek en R&D.

Onder andere ondernemers en (mkb-)bedrijven kunnen investeringsvoorstellen met een omvang van minimaal 30 miljoen per project aandragen, waarna het ministerie dat over een specifiek onderwerp gaat het voorstel officieel indient.

Privacy

Moet ik mij nog steeds houden aan de privacywetgeving?

Ondanks de ontregeling van het dagelijks leven door de coronacrisis, blijft de privacywetgeving van toepassing. De Nederlandse privacy toezichthouder, de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) geeft aan dat de coronacrisis geen excuus mag zijn om de privacy overboord te gooien en benadrukt dat het van belang blijft dat iedereen zich houdt aan de regels uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). De AP zal wel organisaties de ruimte geven om de gevolgen van de coronacrisis te bestrijden. Hiernaast geeft de toezichthouder aan dat ze ruim baan zullen geven aan initiatieven om de capaciteit van de zorg op niveau te krijgen: "Privacy moet goede zorg nooit in de weg zitten, zeker nu niet."

Hoe kan ik veilig thuiswerken?

De afgelopen maanden is gebleken dat thuiswerken – zeker tijdens de coronacrisis – een goed alternatief kan zijn voor het werken op kantoor. Met het oog op privacy en het veilig omgaan met gegevens van uw cliënten, collega's en anderen is het daarbij wel van belang dat u, waar mogelijk, in een beveiligde omgeving werkt. Dit kan bijvoorbeeld de server van uw werkgever of opdrachtgever zijn. Ook fysieke documenten en usb-sticks kunnen persoonsgegevens bevatten. Zorg ervoor dat u hier zorgvuldig mee omgaat en deze niet verliest. Wanneer dit wel gebeurt, moet u hiervan mogelijk melding maken bij de AP en de betrokken personen.

Wanneer u thuiswerkt is het bovendien belangrijk om bij het delen en opslaan van persoonsgegevens extra voorzichtig te zijn. Met name als het gaat om bijzondere persoonsgegevens, zoals gegevens omtrent gezondheid. Volgens de AP bieden veel gratis cloud- en e-maildiensten, maar ook gratis videobel- en chatdiensten, niet het gewenste beveiligingsniveau. Het is dus verstandig om slechts gevoelige informatie te bespreken via deze diensten indien dit niet anders kan.

Mag mijn werkgever mijn productiviteit meten wanneer ik thuiswerk?

Een werkgever mag uw productiviteit niet altijd monitoren wanneer u thuiswerkt. Volgens de AP is dit alleen toegestaan als uw werkgever kan aantonen dat monitoren noodzakelijk is. Het belang dat uw werkgever heeft bij het meten van uw productiviteit moet bovendien groter zijn dan uw rechten en belangen, zoals het beschermen van uw privacy. Hierbij is het relevant op welke manier uw werkgever uw productiviteit meet. Zo mag een werkgever niet constant monitoren hoe individuele werknemers gebruik maken van (computer)systemen.

Indien uw werkgever u toch monitort, moet voorafgaande toestemming van de Ondernemingsraad zijn verkregen voor zover uw organisatie een Ondernemingsraad heeft. U moet bovendien voldoende duidelijk worden geïnformeerd over de monitoring. Bijvoorbeeld via een privacy policy.

Mag mijn werkgever mij vragen of ik corona (klachten) heb, wanneer ik mij ziekmeld?

Nee, volgens de AP mag uw werkgever normaal gesproken niet informeren naar de aard en oorzaak van de ziekte van een werknemer. Ook in het geval van (een vermoeden van) het coronavirus, mogen gezondheidsgegevens niet worden verwerkt. Zelfs als een werknemer uit zichzelf de werkgever informatie deelt over zijn of haar gezondheid, mag deze informatie niet worden vastgelegd of gedeeld. Het is een taak van de overheid, en niet van de werkgever, om in samenwerking met de GGD verdere verspreiding van dit virus tegen te gaan.

De werkgever mag wel naar informatie vragen die noodzakelijk is om te kunnen bepalen hoe het verder moet met de werkzaamheden van de werknemer en informatie die nodig is om te beoordelen of het loon doorbetaald moet worden.

Mag mijn werkgever mijn temperatuur opnemen?

Het kan voorkomen dat uw werkgever uw temperatuur wil meten, bijvoorbeeld om u veilig toegang tot de werkvloer te kunnen verschaffen. Waar de AP aanvankelijk aangaf dat het meten van temperatuur van werknemers in geen enkel geval is toegestaan, heeft de AP de deur naar temperatuur meten inmiddels op een kier gezet.

Zolang uw werkgever slechts uw temperatuur afleest, zonder dit te registreren of op andere wijze (automatisch) door te geven, is geen sprake van verwerking van persoonsgegevens en is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) niet van toepassing. Op grond hiervan is deze vorm van het meten van uw temperatuur niet in strijd met wetgeving die ziet op het beschermen van uw persoonsgegevens.

Op het moment dat uw temperatuur wordt gemeten en dit wordt geregistreerd of automatisch verwerkt, is de AVG wel van toepassing en is dit niet langer toegestaan. Volgens de AP zegt uw lichaamstemperatuur iets over uw gezondheid en worden bij het opmeten van uw lichaamstemperatuur dus gezondheidsgegevens verwerkt. Het verwerken van dit soort gegevens is verboden, tenzij uw werkgever zich kan beroepen op een uitzonderingsgrond. Dit zal uw werkgever hoogstwaarschijnlijk niet kunnen.

Registratie van contactgegevens in het kader van de bestrijding van corona in de horeca, mag dat?

De AP gaat in op de verplichting van horecaondernemingen om te vragen of zij de contactgegevens van bezoekers mogen registreren en bewaren voor de GGD en waar de horecaondernemingen en bezoekers op moeten letten. Deze registratie moet voldoen aan de eisen van de AVG. Dat betekent, onder andere, dat als bijvoorbeeld toestemming is gegeven voor het verstrekken van gegevens aan de GGD, de horecaonderneming deze gegevens niet mag gebruiken voor marketingdoeleneinden en dat de persoonsgegevens voldoende moeten worden beschermd. Het open en bloot neerleggen van een lijst bij de ingang van een restaurant waar iedereen zijn gegevens kan achterlaten en die voor iedereen zichtbaar is, biedt onvoldoende bescherming. Daarnaast mag u volgens de AP als bezoeker in principe niet geweigerd worden als u uw contactgegevens niet afstaat, omdat uw toestemming altijd vrij moet zijn.

De AP kan als gevolg van nieuwe vragen en ontwikkelingen haar informatie aan-vullen en bijwerken, het is dus raadzaam regelmatig de laatste stand van zaken te bekijken via de [website](#).

Wordt mijn privacy voldoende beschermd wanneer de overheid apps inzet om het coronavirus te bestrijden?

Onder meer de Autoriteit Persoonsgegevens en de Tweede Kamer hebben zich kritisch geuit over de initiële plannen van de overheid voor de inzet van zogeheten corona-apps.

De AP heeft zich in hoofdlijnen uitgelaten over de inzet van corona-apps door de overheid. Volgens de AP: is (i) de noodzakelijkheid van de apps niet aangetoond; (ii) het niet helder welke gegevens minimaal nodig zijn; en zijn (iii) de kaders voor de ontwikkeling van de apps onduidelijk; (iii) de doelen van de apps onscherp geformuleerd; (iv) de juridische grondslagen onvoldoende onderbouwd; en (v) de AVG-rechten van burgers onvoldoende gewaarborgd.

Uiteindelijk heeft Minister de Jonge van Volksgezondheid, Welzijn en Sport besloten om zelf een app te laten bouwen, de 'CoronaMelder'. De app is momenteel in ontwikkeling en zal volgens de site van de Rijksoverheid voldoen aan strenge eisen op het gebied van privacy, informatieveiligheid, grondrechten en toegankelijkheid. Er worden momenteel verschillende tests uitgevoerd in een aantal regio's, waaronder Twente, Gelderland en Drenthe.

De Autoriteit Persoonsgegevens heeft adviezen verstrekt met haar zorgen omtrent de CoronaMelder.

Op 2 september is het wetsvoorstel "**Tijdelijke wet notificatieapplicatie covid-19**" aan de Tweede Kamer voorgelegd. Het wetsvoorstel bevat een wettelijke grondslag voor de inzet van de CoronaMelder app. Het voorstel geeft aan welke persoonsgegevens er verzameld worden en waarvoor deze mogen worden gebruikt. Er is expliciet op genomen dat IP-adres gegevens zo snel mogelijk worden gescheiden van

de overige gegevens en dat deze niet aan de verzamelde gegevens mogen worden gekoppeld. Het wetsvoorstel verbiedt expliciet dat het gebruik van de app verplicht wordt. Het gebruik moet dus vrijwillig zijn. Het was de bedoeling dat de app per 1 september gelanceerd zou worden maar dat heeft o.a. vertraging opgelopen door de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel. Op 3 september 2020 is het voorstel met enkele aanpassingen aangenomen door de Tweede Kamer. Het ligt nu ter behandeling voor aan de Eerste Kamer.

De Europese Commissie is bezig om een digitale structuur op te zetten waarin de backend van de verschillende contact onderzoek- en waarschuwingsapps van de EU landen met elkaar kunnen communiceren, zodat de apps ook grensoverschrijdend kunnen werken. De structuur wordt momenteel getest. Verwacht wordt dat die in oktober operationeel wordt.

Of uw privacy uiteindelijk voldoende zal zijn beschermd, is dus afhankelijk van de uitwerking van de app door het ministerie, en de praktische implementatie ervan.

De Algemene Ledenvergadering van verenigingen

Mogelijkheden voor verenigingen om een algemene ledenvergadering te houden ten tijde van corona

Een vereniging houdt normaal gesproken de algemene ledenvergadering (hierna: ALV) binnen 6 maanden na de sluiting van het boekjaar. Vanwege de uitbraak van het coronavirus en de afgevaardigde overheidsmaatregelen is het houden van een fysieke ALV vòòr 30 juni 2020 echter niet gewenst of zelfs onmogelijk. Welke mogelijkheden heeft de vereniging om toch een ALV te houden zonder dat dit de besluitvorming aantast?

Voor de voortgang van de bedrijfsvoering van rechtspersonen is het van belang dat overleg en besluitvorming mogelijk blijft, ook als fysiek samenkomen moeilijk of onmogelijk is. Uitgangspunt van Boek 2 BW is echter nog altijd dat vergaderingen in fysieke vorm moeten plaatsvinden (behoudens de statutaire mogelijkheid waarbij het stemrecht kan worden uitgeoefend door middel van een elektronisch communicatiemiddel op grond van artikel 2:38 lid 6 en 7 BW). Vanwege het besmettingsgevaar is dat nu juist een probleem.

De wetgever heeft hierop ingespeeld. Op 24 april 2020 is de **Tijdelijke wet COVID-19 Justitie en Veiligheid** (hierna: Noodwet) in werking getreden¹. Daar waar Boek 2 BW geen of te weinig ruimte biedt om praktische problemen ten gevolge van de coronacrisis op te lossen, strekt de Noodwet ertoe om tijdelijk afwijkingen van wettelijke en statutaire bepalingen inzake het houden van fysieke vergaderingen en daarmee verband houdende termijnen toe te staan en eventuele gevolgen daarvan te regelen. Wij zetten de mogelijkheden voor de vereniging voor u op een rijtje. Het is steeds aan het bestuur om te bepalen op welke wijze de ALV exact wordt ingericht.

Vergaderen zonder dat aandeelhouders fysiek aanwezig zijn

Het bestuur van de vereniging kan besluiten om de leden de toegang tot de ALV te ontzeggen (artikel 6 Noodwet). Er moet dan wel zijn voldaan aan de volgende voorwaarden:

- a) De leden moeten de ALV via een elektronisch communicatiemiddel kunnen volgen, bijvoorbeeld via een livestream (via audio of video).
- b) Leden worden uiterlijk 72 uur voor de ALV in de gelegenheid gesteld om schriftelijk of elektronisch vragen te stellen over onderwerpen die op de agenda staan.
- c) De vragen van leden worden uiterlijk tijdens de ALV beantwoord (al dan niet op thematische wijze gebundeld) en de vragen en antwoorden moeten toegankelijk worden gemaakt voor de leden, bijvoorbeeld via de website of een email.
- d) Het bestuur spant zich ervoor in dat ook tijdens de ALV langs elektronische weg of anderszins (bijvoorbeeld via een chatfunctie of app) nadere vragen kunnen worden gesteld, tenzij dit in het licht van de omstandigheden van dat moment in redelijkheid niet van de vereniging kan worden gevergd. De voorzitter van de ALV kan een en ander nader bepalen in het belang van de orde van de vergadering.

Indien niet aan sub c. en sub d. is voldaan, tast dit de rechtsgeldigheid van de in de ALV genomen besluiten niet aan. Indien bijvoorbeeld de verbinding tijdens de ALV hapert, dan heeft dit geen gevolgen voor de rechtsgeldigheid van besluiten die tijdens de ALV zijn genomen.

Het bestuur kan besluiten dat het stemrecht (i) tijdens de vergadering kan worden uitgeoefend door middel van een elektronisch communicatiemiddel, en/of (ii) voorafgaand aan de vergadering kan worden uitgeoefend door middel van een volmacht of steminstructie aan een daartoe door de rechtspersoon aangewezen gevolmachtigde.

Hybride ALV

De Noodwet maakt het mogelijk dat het bestuur kan besluiten tot het houden van een hybride ALV ongeacht of deze regeling is opgenomen in de statuten. Een hybride ALV is een ALV waarbij de leden bevoegd zijn om door middel van een elektronisch communicatiemiddel aan de ALV deel te nemen, daarin het woord te voeren en het stemrecht uit te oefenen. Bij een hybride vergadering hebben de leden echter ook nog steeds de mogelijkheid om de ledenvergadering fysiek bij te wonen. Het bestuur zal in dat geval de leden kunnen verzoeken niet naar de vergadering te komen en gebruik te maken van de mogelijkheid elektronisch te stemmen, of een volmacht af te geven.

Fysieke ALV waarbij leden wordt verzocht een volmacht te gebruiken

Het is ook nog altijd mogelijk om een gewone fysieke ALV te organiseren, waarbij de leden verzocht wordt de ALV dit jaar niet te bezoeken en een volmacht af te geven.

Gezien de omstandigheden zal hier zeker begrip voor zijn bij de leden. Er kan bijvoorbeeld later in het jaar alsnog een bijeenkomst worden georganiseerd waarin discussie tussen leden met het bestuur kan plaatsvinden.

Besluitvorming buiten vergadering

Op grond van artikel 2:40 lid 2 BW kan de algemene vergadering van een vereniging ook buiten vergadering besluiten nemen. Hiertoe is een eenstemmig besluit van alle vergadergerechtigden nodig en het bestuur moet op de hoogte zijn van het voornemen dat de vergadergerechtigden een besluit gaan nemen.

Verlengen van de termijn voor het opmaken van de jaarstukken

De wet bepaalt dat het bestuur van een vereniging in de zin van artikel 2:360 lid 3 BW de jaarstukken binnen 6 maanden na afloop van het boekjaar opmaakt en ter inzage legt voor de leden, behoudens verlenging van deze termijn met ten hoogste 4 maanden door de algemene vergadering op grond van bijzondere omstandigheden (artikel 2:49 BW). De jaarrekening dient vervolgens vastgesteld te worden door de algemene vergadering uiterlijk 1 maand na afloop van de hiervoor bedoelde termijn van 6 maanden (dan wel 10 maanden met verlenging). Dit betekent dat de jaarrekening in principe uiterlijk op 31 juli 2020 zou moeten worden vastgesteld.

De verlenging van de opmaakttermijn door de algemene vergadering zit er nu niet in omdat de ALV niet kan plaatsvinden vanwege de coronacrisis. De Noodwet komt aan deze problematiek tegemoet door te bepalen dat niet langer de algemene vergadering bevoegd is te besluiten tot verlenging van de termijn voor het opmaken van de verslaggeving met vier maanden, maar het bestuur (artikel 7 Noodwet).

Het vanwege corona gerelateerde oorzaken niet tijdig deponeren van de jaarrekening op grond van artikel 2:394 BW, geldt tijdelijk niet als kennelijk onbehoorlijke taakvervulling die leidt tot een wettelijk bewijsvermoeden voor bestuurdersaansprakelijkheid in geval van faillissement (art. 2:138 jo. art. 2:50a BW). Het bestuur dient aan te tonen dat het verzuim van de publicatieplicht te wijten is aan de gevolgen van het corona virus. Het bestuur wordt wel geacht aan de boekhoudplicht van art. 2:10 BW te kunnen voldoen. Daarvoor blijft het bewijsvermoeden onverkort gelden.

De voor rechtspersonen relevante bepalingen van de Noodwet hebben terugwerkende kracht tot en met 16 maart 2020 (behoudens de bepalingen met betrekking tot het bewijsvermoeden). Dit betekent dat ALV's – en de aldaar genomen besluiten – die op of na 16 maart 2020 hebben plaatsgevonden onder het toepassingsbereik van de Noodwet vallen.

Dit document is mede mogelijk gemaakt door:

Ea Visser, Joost Boer, Edsart van Wulfften Palthe, Shanne Verkerk, Diederik de Groot, Tycho Mol en Lisa van der Maden, Jeroen de Boer en Marnix Wallinga, Lisanne Baks, Maciek Bednarski, Djoe Kuils, Frederiek Fernhout, Tom Barkhuysen, Soeradj Ramsanjhal, Johan Vrolijk, Marko Jovovic, Pelle van Manen, Marjette den Heijer, Kim Raad, Astrid van der Poel, Sandra Rietveld, Lieke Stroeve, Sandra Putting, Jake Tingen, Frédérique ten Hove en Mitra Goelela.

Met dank aan ingezonden vragen en aan de hand van recente ontwikkelingen wordt dit document regelmatig geüpdatet. Heeft u een vraag die nog niet is opgenomen in deze Q&A, stuur deze dan naar probonocorona@stibbe.com.

Dit document geeft enkele algemene inzichten over verschillende juridische kwesties. Hoewel dit document uiteraard met de nodige zorg is samengesteld, is het niet bedoeld als juridisch advies. U kunt hier dan ook geen rechten aan ontleen en wij kunnen niet instaan voor de toepasselijkheid in uw individuele situatie of voor de volledigheid of juistheid van de hierin opgenomen informatie. Mocht u advies wensen over uw individuele situatie, neemt u dan vooral contact met ons op.

Kennisname en/of gebruik van informatie uit dit document impliceert een aanvaarding van de toepasselijkheid van onze algemene voorwaarden op onze relatie met u, inclusief in het bijzonder de daarin opgenomen beperking van aansprakelijkheid.